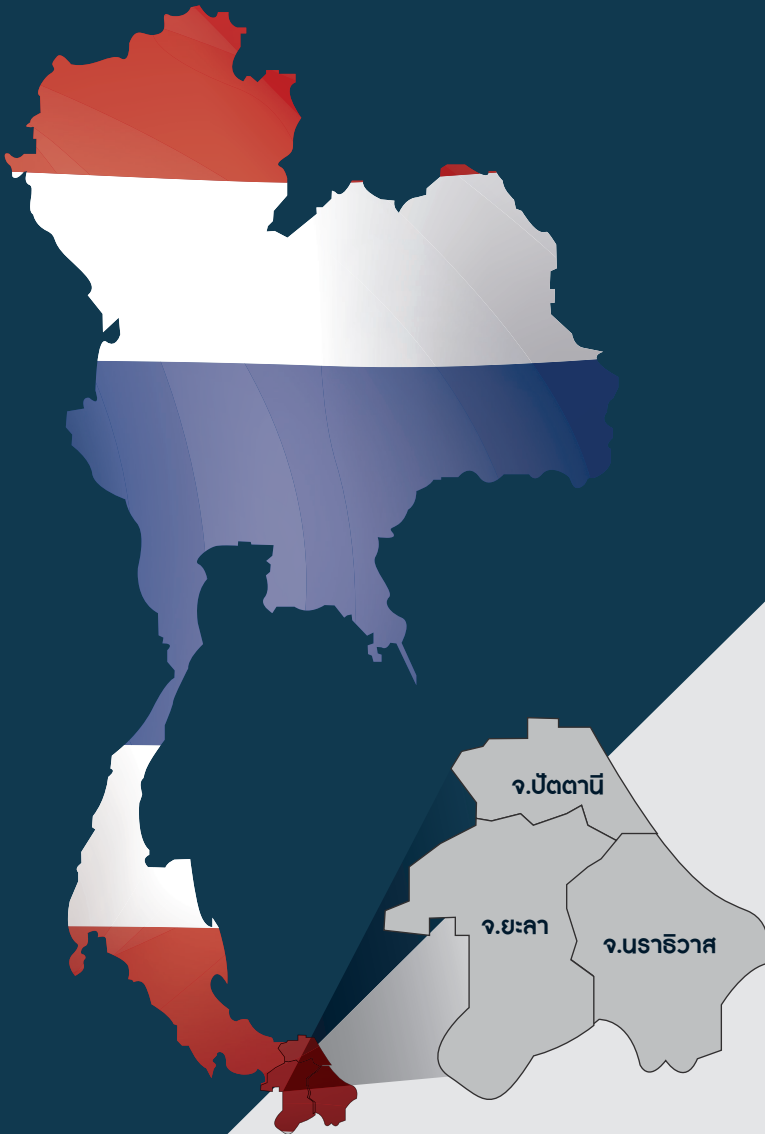

เอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่ **จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้” พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2567 จำนวน 142 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.2537

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	:	พลตรี นิรุจ	ดวงปัญญา
รองผู้อำนวยการ	:	นาวาอากาศเอก ไชยา	ออกแดง
	:	นาวาเอก รัฐนันท์	เมธีวัชรพัฒน์
หัวหน้าโครงการ	:	นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์	เพชรวิเศษ
รองหัวหน้าโครงการ	:	พันเอกหญิง ศุภวดี	มีเพียร
นักวิจัย	:	นาวาตรีหญิง จิตราภรณ์	จิตรธร
	:	เรือตรีหญิง ปาณิสรา	เทียนอ่อน
คณะวิจัย	:	เรืออากาศเอกหญิง ภริญชญา	อุไรรัตน์
	:	นางสาว ปุณณภา	โชติชินเชาว์
	:	นางสาวกาญจนา	เพิ่มพูน
พิสูจน์อักษร	:	พันเอกหญิง วาทีณี	ดิงสมบัติยุทธ์
	:	นาวาอากาศเอกหญิง พัฒน์จิตตา	ธีรารอดมวิทย์
	:	สิบโท จิรายุ	กลัดบุบผา
	:	นางสาววรินทร์ธร	ธนศิราภุริวัฒน์
	:	นางสาวอุไรวรรณ	สุสัมฤทธิ์
	:	นางสาวรัศมี	ปิยะรัตน์
	:	นางสาวศศิพร	จันทร์มีชัย
	:	นายภาสพงษ์	อุทัยแสง

จัดพิมพ์โดย

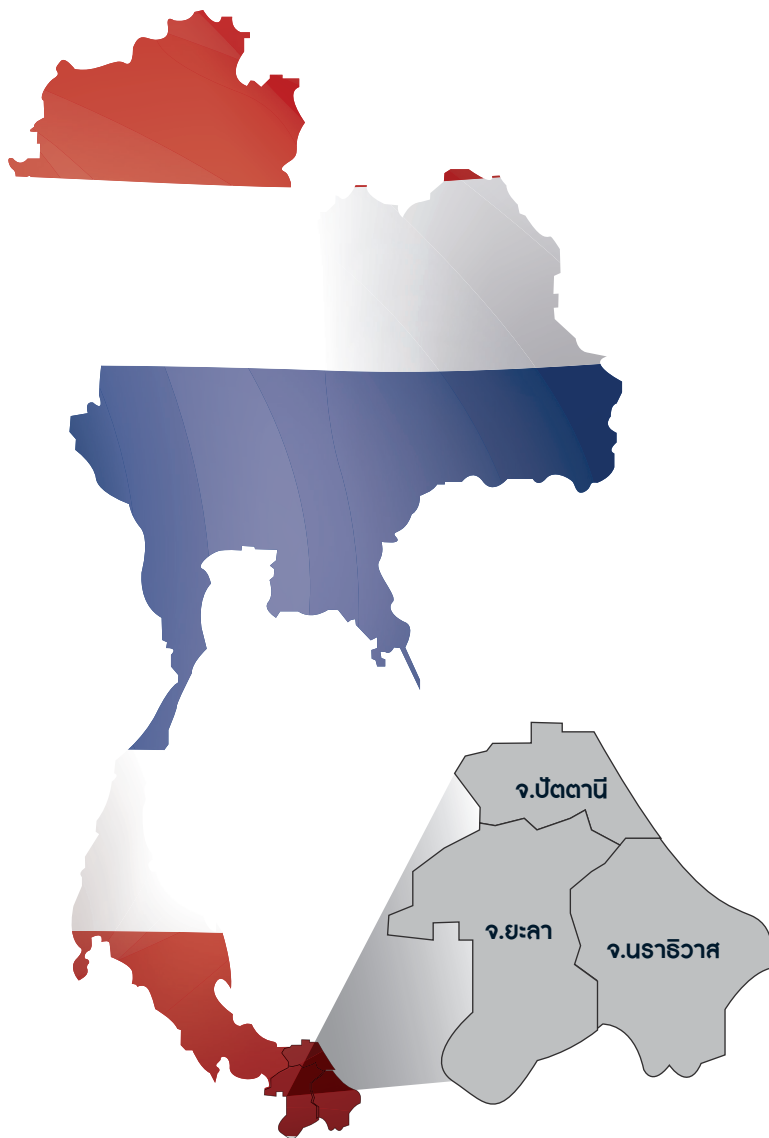
กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

เอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำนำ

สำหรับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไทยต้องเผชิญในปัจจุบัน ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด หากแต่เป็นปัญหาที่หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องของไทยต่างก็มีความพยายามแสวงหาหนทางด้วยวิธีการต่าง ๆ มาแล้วในอดี้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการนำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทุกด้าน และมุ่งประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไทยต้องเผชิญในปัจจุบัน แนวทางหรือวิธีการในเชิงยุทธศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความสมดุลทางนโยบายและการปฏิบัติกับทุกกลุ่มสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างจริงจัง ดังนั้น จึงได้จัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้น เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและศึกษาปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ 2567

บทสรุปผู้บริหาร

เอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ และ (2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากยุทธศาสตร์ แผนและนโยบาย เอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การลงพื้นที่ภาคใต้เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-26 มกราคม 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลา เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่มีผลกระทบกับกับคามมั่นคงและการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ประมวลผลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมาสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) จากการจัดการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย (1) นพ. พลเดช ปิ่นประทีป สมาชิกวุฒิสภา (2) พล.อ.พนันต์ ชันประดับ หัวหน้าสำนักงานรองผู้อำนวยการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (3) พล.ร.ต. สมเกียรติ ผลประยูร อดีตเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (4) คุณสุนิสา แพรภักทรประสิทธิ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (5) พ.ท.สุริยา จริยพาณิชย์ หัวหน้าแผนกนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า พร้อมทั้ง ผู้แทนจากหน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 นำประเด็นที่ได้จากการระดมสมอง และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับ ทั้งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในครั้งที่ 1 เมื่อ 22-26 มกราคม 2567 และข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิฯ จากสมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ดังนี้

1.1 มิติสังคมมีทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ความแตกต่างกันในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนและมีความซับซ้อน สามารถเชื่อมโยงไปได้ในอีกหลายมิติ (2) สังคมแบบพหุวัฒนธรรมขาดสมดุลระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยของสังคมในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันของสังคม (3) ระบบการศึกษาและหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนภายในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานไปโรงเรียนสอนศาสนา (เอกชน) มากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สถานศึกษาบางแห่งเป็นสถานที่ในการบ่มเพาะแนวคิดที่บิดเบือน โดยใช้ศาสนาและการศึกษาเป็นเครื่องมือ

1.2 มิติการเมืองและความมั่นคงมีทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่

(1) ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้มิติความมั่นคงนำในการแก้ไขปัญหา โดยขาดการบูรณาการกับมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การบริหารจัดการภาครัฐ เช่น การบริหารจัดการงบประมาณไม่ทั่วถึง และรูปแบบของการบริหารจัดการจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาในพื้นที่ (3) ความต้องการแบ่งแยกดินแดนจากผู้เห็นต่าง เช่น การปลุกกระแส “การปลดปล่อยปัตตานี” ผ่านทางเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงเวลา และการบิดเบือนข้อเท็จจริงผ่านความคิดและความเชื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (4) ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ แม้มีสถิติการเกิดเหตุความรุนแรงที่ลดน้อยลง แต่ความขัดแย้งในเชิงความคิดกลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น (5) ภัยคุกคามด้านความมั่นคงอื่น ๆ โดยเฉพาะภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การอพยพย้ายถิ่นฐาน การขนส่งและลักลอบสินค้าหนีภาษี

1.3 มิติเศรษฐกิจมีทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่และการย้ายถิ่นฐาน และ (2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าในพื้นที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และขาดการลงทุนจากภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่เป็นแบบการพึ่งพภายในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

2.1 มิติสังคมมีทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกฝ่าย (2) สนับสนุนการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล โดยสร้างการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันท่ามกลางความหลากหลาย เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและ

แตกแยกได้ โดยคำนึงถึงสิทธิของคนกลุ่มน้อยในสังคมด้วย (3) สนับสนุนระบบการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างสายสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน สร้างความตระหนักว่าความแตกต่างทางศาสนาไม่ใช่ปัญหาในเชิงพื้นที่ ตลอดจนการกำกับ ดูแลหลักสูตร และระบบการสอนศาสนาอิสลามในชายแดนใต้ให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นกลางตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ถูกต้อง

2.2 มิติการเมืองและความมั่นคงมีทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่

(1) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ของภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงแผนตั้งแต่วัตถุประสงค์ นโยบาย และการปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดแผนให้แก่ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจถึงเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (2) สร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดเงื่อนไขในการแบ่งแยกดินแดน โดยการสร้างความจริงในเรื่องของประวัติศาสตร์ ที่จะนำไปสู่แนวความคิด “แบ่งแยกดินแดน” โดยเฉพาะประเด็นของชุดความคิดและความเชื่อที่ถูกบิดเบือน ควรมีการจัดตั้งกองทัพไซเบอร์ที่มีการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) เพื่อรับมือกับการบิดเบือนความคิดที่เป็นปรปักษ์ต่อความมั่นคง โดยให้มีหน่วยงานรับผิดชอบและแผนงานด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับคนภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ที่ได้เข้าใจถึงสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ (3) การลดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่โดยหน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะทหาร ดำรงไว้ในพื้นที่ ต้องดำรงสถานะและปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันและป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งควรสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกระบวนการเจรจาพูดคุยเชิงสันติสุขควบคู่กัน (4) การลดและป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนในพื้นที่ โดยการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับจังหวัดมาปรับใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานด้านความมั่นคง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ

2.3 มิติเศรษฐกิจมีทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานและทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและความสามารถของคนภายในพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานภายในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้และการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจภายในพื้นที่

(2) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เพื่อเอื้อต่อสถานะแวดล้อมของคนในท้องถิ่น และเอื้อต่อการลงทุนขนาดใหญ่ในอนาคต เพื่อให้สถานะความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ของนักลงทุน

ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพิ่มเติมจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดยคำนึงถึงมิติสังคม มิติการเมืองและความมั่นคง และมิติเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการเสริมให้แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมในปัจจุบันได้อย่างรอบด้านมากที่สุด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การมีสันติสุขอย่างสมดุลบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** ควรสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สถาบันครอบครัว สังคมวัฒนธรรม และภาษา เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐในการบริหารจัดการชีวิตและทรัพย์สินของตนมากขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ดีกินดีบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่

ด้านกระบวนการ (Process) ควรสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการระหว่าง

หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ ให้มีการประสานสอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันแก้ไขและพัฒนาให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง และ **ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่าน Big Data หรือ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบประวัติผู้กระทำความผิดที่เชื่อมโยงทั้งในพื้นที่และประเทศได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการบูรณาการฐานข้อมูลร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสงบสุขจากกิจกรรมทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความผูกพันและสมานฉันท์ของคนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการสร้างความตระหนักรู้ และการรู้เท่าทันการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในรูปแบบต่าง ๆ และการใช้งานเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อป้องกันการสร้างความเข้าใจผิดและหลงผิดจากข้อมูลที่ถูกบิดเบือนได้นอกจากนี้ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาคประชาชน โดยเฉพาะด้านการข่าว เพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาระบบงานข่าวกรองในการสนับสนุนภารกิจในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ **ด้านกระบวนการ (Process)** รัฐบาลควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบแผนงานด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งควรจัดตั้งหน่วยงานหรือโครงสร้างที่เป็นสื่อกลางของรัฐบาลในการสื่อสาร เช่น แผนยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติ ให้กับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เข้าใจตรงกัน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาในทิศทางและรูปแบบเดียวกัน และ **ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ควรใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์สมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารกับประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสาร

และประชาสัมพันธ์ให้กับคนภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ได้เข้าใจถึงสถานการณ์ และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น อีกทั้ง เพื่อป้องกันและรับมือกับการบิดเบือนข้อมูล ข่าวปลอม (Fake News) และแนวความคิดที่เป็นปฏิกิริยาต่อหน่วยงานความมั่นคง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจแบบहालาล มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** มุ่งเน้นการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับคนในพื้นที่ให้ตระหนักรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ของ พระราชา “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิต และ สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม รวมถึงสามารถนำมา ต่อยอดพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวได้ ขณะเดียวกัน ควรเร่ง พัฒนาทักษะเพื่อประกอบอาชีพที่หลากหลายให้กับคนในพื้นที่ เพื่อเป็นการรองรับ การเติบโตของตลาดโลก และการเกิดขึ้นจากการลงทุนของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในอนาคต **ด้านกระบวนการ (Process)** สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากใน พื้นที่ ควรส่งเสริมการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนเป็นวงกว้าง เน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับคนในพื้นที่ เนื่องจากในพื้นที่ที่มีความพร้อม ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สามารถต่อยอดทั้งการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต และขยายผลไปสู่การพัฒนาอาหารहालาลสู่สากล รัฐบาลควรสนับสนุน/กระตุ้น ให้เกิดการลงทุนของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และส่งเสริมการเป็นแหล่งผลิตสินค้า และบริการहालาลของประเทศ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นहालาลโลก เนื่องจากมีจุดเด่นอยู่ที่คนในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และมีสายสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศมุสลิมในเอเชีย และตะวันออกกลาง นอกจากนี้ รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างมาตรฐานที่ ชัดเจนสำหรับการรับรองผลิตภัณฑ์हालาล เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถมั่นใจในคุณภาพ และความถูกต้องตามหลักศาสนา และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ส่งเสริมการ ใช้เครื่องมือด้านการผลิตที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่ผ่านการรับรองด้านพลังงานสะอาด ความปลอดภัย และประหยัด เพื่อสนับสนุนการผลิตอาหารที่ได้รับการรับรองตาม

มาตรฐานฮาลาลที่ถูกต้อง พร้อมทั้ง นำ Big Data มาประยุกต์ใช้กับการสร้างงาน สร้างอาชีพของคนในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขในพื้นที่ที่สอดคล้องกับความมั่นคงโดยรวมของประเทศ มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** พัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนที่มีทั้งความรู้ความสามารถ สถิติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งเรียนรู้ซึ่งกันและกันท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดภัยต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้ จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้ง ยังเป็นการสร้างสังคมมีความเข้มแข็งสามัคคีปรองดอง ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข ภายใต้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน **ด้านกระบวนการ (Process)** ส่งเสริมกลไกกระบวนการยุติธรรมภายในพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน สนับสนุนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนภายในพื้นที่อย่างทั่วถึง เพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวมาพัฒนาและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** พัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform) กลาง เพื่อเป็นช่องทางในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามทุกรูปแบบของหน่วยงานความมั่นคง และเป็นการบูรณาการแหล่งข้อมูลร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในทุกรูปแบบ และสร้างความร่วมมือในการบริหารชายแดนเพื่อป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลบหนีของผู้ก่อความไม่สงบ หรือการลักลอบส่งสินค้าและขายยาเสพติดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลาเท่านั้น แม้ว่าจะมีความพยายามในการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

ให้มีความหลากหลายแล้วก็ตาม ชุดความคิดหรือบริบทที่เกิดขึ้นยังมีความจำกัด
ดังนั้น หากมีการศึกษาต่อควรศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิด
ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าทางวิชาการในระดับมหภาคมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยในครั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนั้น
เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งด้านกลุ่มประชากรและด้านพื้นที่
หากมีการลงพื้นที่ภาคสนามเพิ่มเติมน่าจะช่วยให้งานวิจัยสามารถขยายผลและอธิบาย
ในภาพกว้างได้มากขึ้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 ปัจจัยสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวโน้มสถานการณ์ที่สำคัญ และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของภาคใต้	12
2.2 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้	23
2.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) :	23
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	
2.2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง	31
2.2.3 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567 และแผนปฏิบัติการ ด้านการบริหาร และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2566-2570)	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.4 แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)	57
2.2.5 แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร (กอ.รมน.)	60
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	77
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
3.2 ขอบเขตในการวิจัย	78
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	79
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	81
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
4.1 สภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้	86
4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	89
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
5.1 สรุป	95
5.2 อภิปรายผล	99
5.3 ข้อเสนอแนะ	102

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บรรณานุกรม		107
ภาคผนวก	ผนวก ก	ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-27 มกราคม 2567 ณ จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี
	ผนวก ข	การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
	ผนวก ค	ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 1330-1700 ณ จังหวัดปัตตานี และวันพฤหัสบดีที่ 20 มิถุนายน 2567 เวลา 0930-1200 ณ จังหวัดสงขลา

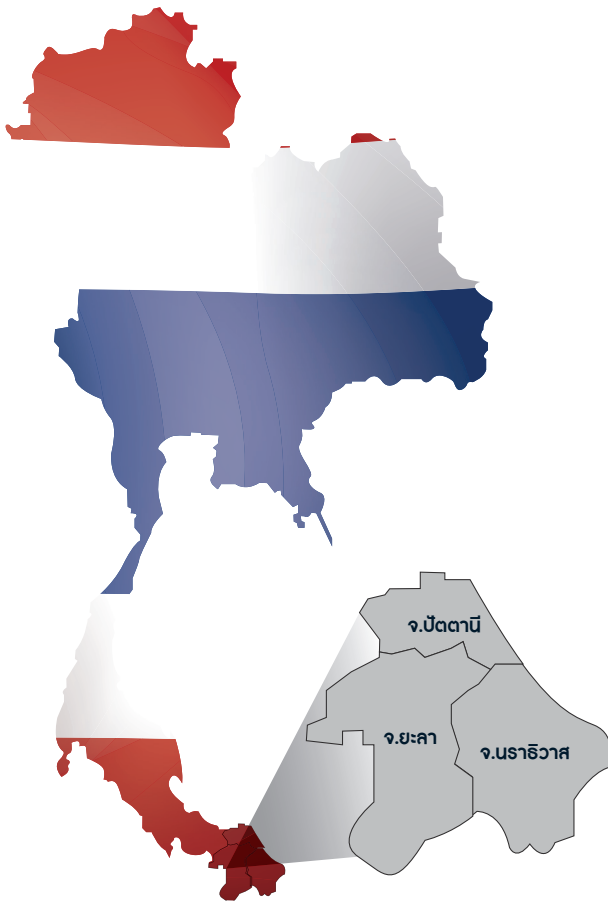
สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	วิธีดำเนินการวิจัย	6
ภาพที่ 1.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพที่ 2.1	ความเชื่อมโยงและสอดคล้องระหว่างแผนระดับที่ 1-3 และการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	37
ภาพที่ 3.1	สถิติเหตุการณ์ความรุนแรง	79
ภาพที่ 4.1	กราฟแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2547-2566	88

บทที่ ๑

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน และยังคงเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อความมั่นคงของชาติ มาโดยตลอดหลายทศวรรษ โดยมีสาเหตุหลักมาจากภูมิหลังปมขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งจากความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาอย่างยาวนานหลายชั่วอายุคน อีกทั้งเมื่อระยะเวลาพัฒนาสืบเนื่องต่อมาก็มีปัญห่อื่น ๆ ทั้งในมิติด้านการเมือง การทหาร และสังคม ทับถมทับซ้อนลงไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางด้านสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก หากไม่สามารถบริหารจัดการให้ดีขึ้นในสังคมได้ ก็อาจเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเผ่าพันธุ์ชาตินิยม (Ethnonationalism) อันเป็นพื้นฐานของการเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง และการแบ่งแยกดินแดนได้ในที่สุด

สำหรับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไทยต้องเผชิญในปัจจุบัน ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด หากแต่เป็นปัญหาที่หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องของไทย ต่างก็มีความพยายามแสวงหาหนทางด้วยวิธีการต่าง ๆ มาแล้วในอดีตอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการนำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทุกด้าน และมุ่งประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนถึงการจัดตั้ง “ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)” ในปี พ.ศ. 2524 เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัตินอกเหนือกลไกปกติ และต่อมาได้ปรับโครงสร้างใหม่ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ. 2553 มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานสำหรับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ต่อมาภายใต้มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้จัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งให้ “จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและมีสันติสุขบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องครอบคลุมทั้งมิติงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนา โดย สมช. ทำหน้าที่ขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ส่วนในระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) ด้านความมั่นคง ให้คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นหน่วยรับผิดชอบกำกับดูแล และ (2) ด้านการพัฒนา ให้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยรับผิดชอบกำกับดูแล

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 และมีหน่วยปฏิบัติงานหลักที่สามารถดำเนินการบูรณาการในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีระบบ มีเอกภาพทั้งในเรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์ การบังคับบัญชา และการปฏิบัติ รวมทั้งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน แต่การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ภาคใต้ใหม่ที่มีลักษณะแบบบูรณาการนั้น จำเป็นต้องดำเนินการตั้งแต่ในระดับรัฐบาล และส่งผ่านให้แก่ผู้บริหารราชการทั้งในระดับภาคและระดับจังหวัด รวมทั้งจำเป็นต้องปรับพื้นฐานการรับรู้ อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ทั้งต่อระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยอมรับและเข้าใจในเชิงการบูรณาการ เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของรัฐทั้งในระดับภาคและในระดับจังหวัด รวมถึงต้องมีความเข้าใจถึงมาตรการทางการเมือง พร้อมทั้งต้องมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ และการดำเนินการทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการดำเนินนโยบายในลักษณะของการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่

เพื่อที่จะยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และต้องตระหนักถึงเรื่องความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน รวมถึงการสร้างเอกภาพบนความหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมได้

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไทยต้องเผชิญในปัจจุบัน แนวทางหรือวิธีการในเชิงยุทธศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความสมดุลทางนโยบาย และการปฏิบัติกับทุกกลุ่มสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างจริงจัง ดังนั้น จึงได้จัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้น เพื่อสำรวจสภาพปัญหา และศึกษาปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบกับความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำมาสู่การพัฒนายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดทำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

เอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีขอบเขตของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา: การวิจัยนี้มุ่งสำรวจสภาพปัญหาและศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่: ศึกษาการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานีและ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสบ้าย้อย และอำเภอเทพา

3. ขอบเขตด้านประชากร: การวิจัยนี้มุ่งศึกษาจากประชากรในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และในพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสบ้าย้อย และอำเภอเทพา) จาก 7 ภาคเครือข่าย ได้แก่ ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคศาสนา ภาคสื่อสารมวลชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน) รวมถึงภาคการเมือง พร้อมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคงในพื้นที่ และนักสันติวิธี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา: ใช้ระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 8 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม 2566 ถึงกรกฎาคม 2567

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

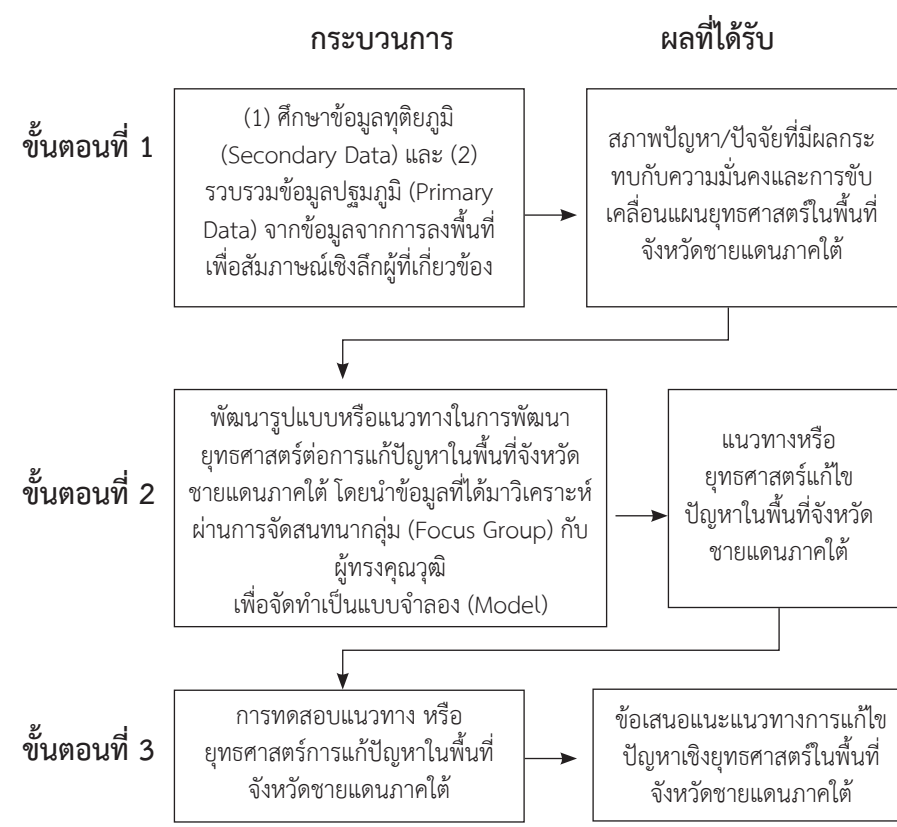
- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากยุทธศาสตร์ แผนและนโยบาย เอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การลงพื้นที่ภาคใต้เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1

ระหว่างวันที่ 22-26 มกราคม 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลา เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่มีผลกระทบกับความมั่นคงและการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

- ขั้นตอนที่ 2 ประมวลผลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมาสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) จากการจัดการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ประกอบด้วย (1) นพ. พลเดช ปิ่นประทีป สมาชิกวุฒิสภา (2) พล.อ.นพนนต์ ชันประดับ หัวหน้าสำนักงาน รองผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (3) พล.ร.ต. สมเกียรติ ผลประยูร อดีตเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (4) คุณสุนิสา แพรภทรประสิทธิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (5) พ.ท.สุริยา จริยพาณิชย์ หัวหน้าแผนกนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า พร้อมทั้ง ผู้แทนจากหน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ขั้นตอนที่ 3 นำประเด็นที่ได้จากการระดมสมอง และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลาจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับ ทั้งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในครั้งที่ 1 เมื่อ 22-26 มกราคม 2567 และข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิฯ จากสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์

เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาพที่ 1.1 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบข้อมูลสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบหรือยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แนวทางหรือยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาจากข้อมูลสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ที่ตรงกับบริบทและความเป็นจริง และผ่านการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แล้ว จะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

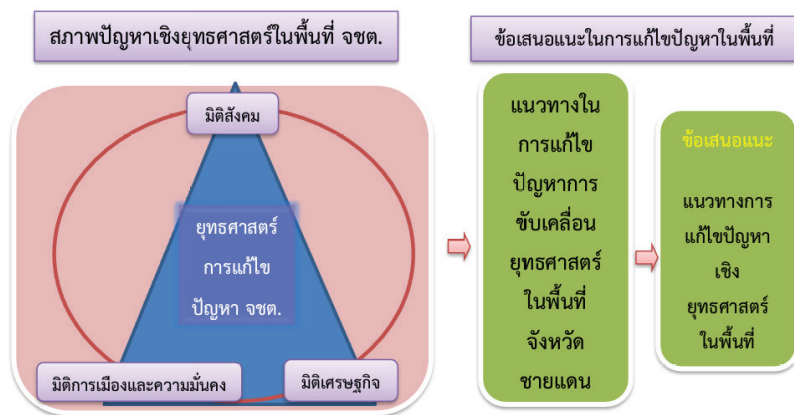
พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาในจังหวัดปัตตานี และในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนะบือ อำเภอนาหวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา ในจังหวัดสงขลา

ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง แนวทาง/แผนงานที่จัดทำขึ้น เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

สภาพปัญหา หมายถึง สภาวะแวดล้อมหรือปัจจัยที่เป็นสิ่งขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนหรือยุทธศาสตร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์การแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย มิติสังคม มิติการเมืองและความมั่นคง และมิติเศรษฐกิจ

แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง รูปแบบหรือแนวทางในการบูรณาการความร่วมมือของแผนงานที่จะทำขึ้นที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้บริบทและสภาพแวดล้อมในมิติสังคม มิติการเมืองและความมั่นคง และมิติเศรษฐกิจ

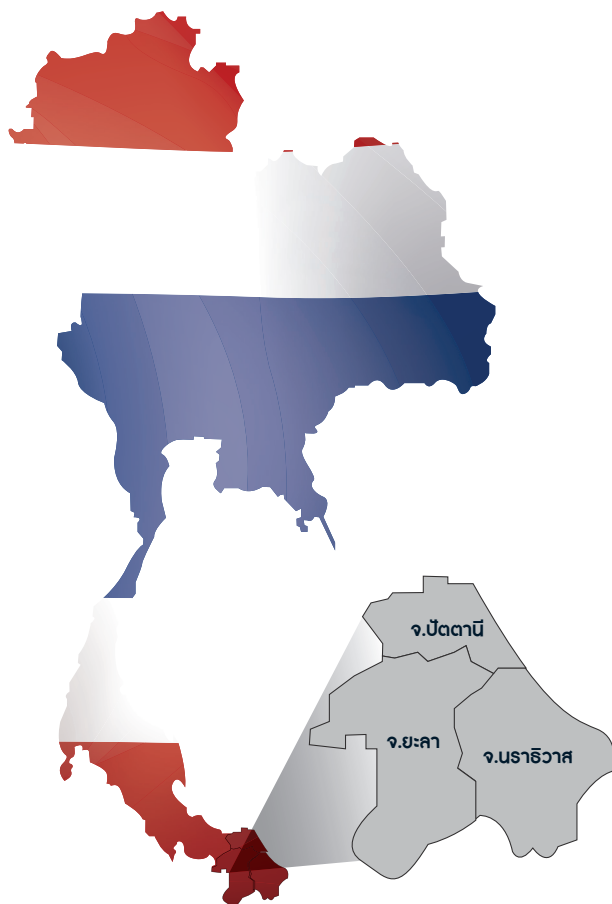
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารวิจัย เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การกำหนดแนวทางในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยดังกล่าว บรรลุวัตถุประสงค์ได้ จึงต้องทำการทบทวนยุทธศาสตร์และเอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนแนวความคิดการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นภาพของกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และการประเมินผลของแผนตามกระบวนการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านการพัฒนาและแก้ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการศึกษาตามหัวข้อ ต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวโน้มสถานการณ์ที่สำคัญ และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของภาคใต้

2.2 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) : ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2.2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง

2.2.3 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

2.2.4 แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

2.2.5 แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปัจจัยสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวโน้มสถานการณ์ที่สำคัญ และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของภาคใต้

ปัจจัยสาเหตุของปัญหา

ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมายาวนานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางพื้นที่ของจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง สามารถสรุปปัจจัยที่อาจเป็นสาเหตุของปัญหา ดังนี้

(1) ประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ท้องถิ่น

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นมาในฐานะรัฐอิสระที่เรียกว่า ปาตานี ก่อนที่จะถูกรวมเข้ากับประเทศไทยในยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งชาวมลายูที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ยังคงมีความรู้สึกว่าตนเองมีอัตลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากส่วนอื่นของประเทศ รวมทั้งความไม่กลมกลืนทางวัฒนธรรม

ในด้านประชากร พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิม ซึ่งมีวัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตที่แตกต่างจากประชากรในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมจึงกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เพิ่มความตึงเครียดให้กับสถานการณ์ในพื้นที่

(2) การกระจายอำนาจและการปกครอง

ประเทศไทยมีการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง การปกครองและการบังคับใช้กฎหมายจากส่วนกลางกับพื้นที่ 3 จังหวัดนี้ไม่สอดคล้อง

กับความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวมลายูมุสลิมบางกลุ่ม ที่รู้สึกว่ารัฐบาลไทยไม่สามารถปกครองดูแลพื้นที่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความพยายามในการเรียกร้องเอกราชหรือการปกครองตนเองในพื้นที่ดังกล่าว

(3) ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความยากจนมากที่สุดในประเทศไทย การขาดแคลนโอกาสทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มก่อความไม่สงบได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในบางส่วน นอกจากนี้ โครงการพัฒนาและนโยบายจากส่วนกลางมักไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของคนในพื้นที่

(4) ความขัดแย้งทางการเมืองและกลุ่มก่อการร้าย

ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้เกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อความไม่สงบและกลุ่มแบ่งแยกดินแดนต่าง ๆ ที่มักจะใช้ความรุนแรงในการเรียกร้องอิสรภาพและอำนาจในการปกครองตนเอง ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก รวมถึงการลอบวางระเบิด การลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐ และการสู้รบระหว่างกลุ่มก่อความไม่สงบกับเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของรัฐ

(5) ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บางครั้งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยโดยไม่มีการพิจารณาคดี การใช้อำนาจพิเศษตามกฎหมายอัยการศึก และการละเมิดสิทธิของประชาชน สิ่งเหล่านี้เพิ่มความตึงเครียดและความไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐ

(6) กระบวนการสร้างสันติภาพ

แม้ว่าจะมีความพยายามจากภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศในการเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้ง แต่กระบวนการเจรจามักเผชิญกับอุปสรรคมากมาย เช่น ความไม่เป็นเอกภาพของกลุ่มก่อความไม่สงบ ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐบาลไทยกับผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ และการมีฝ่ายต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายและความต้องการที่แตกต่าง

ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและซับซ้อน การแก้ไขจำเป็นต้องอาศัยทั้งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้างสันติภาพด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย และเพื่อให้มีความเข้าใจ สภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างชัดเจนและรอบด้านมากที่สุด เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ปัจจัยส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) **ปัจจัยด้านสังคม** ชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านเชื้อชาติและศาสนา ถึงแม้ว่าภาพรวมความสัมพันธ์ในปัจจุบันจะมีลักษณะของต่างคนต่างอยู่ ขาดปฏิสัมพันธ์ และเกิดความหวาดระแวงระหว่างกัน ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นและยังไม่ยุติ ประกอบกับการอพยพย้ายถิ่นออกไปนอกพื้นที่มากยิ่งขึ้น ทำให้สัดส่วนของประชากรในพื้นที่มีแนวโน้มสู่สังคมเชิงเดี่ยวมากขึ้น

(2) **ปัจจัยด้านการศึกษา** การศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการจัดการเรียนการสอน เป็น 2 ระบบ คือ การศึกษาสายสามัญและสายศาสนาที่ดำเนินตามหลักศาสนาอิสลามเป็นการเฉพาะ โดยมีสถาบันการศึกษาที่สำคัญของอิสลามคือ สถาบันศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ปัญหาสำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่ามาตรฐานทั่วไป เนื่องจากข้อจำกัดด้านการบูรณาการเรียนการสอนระหว่างสายสามัญและสายศาสนา โดยเฉพาะเนื้อหาและปริมาณการจัดสรรเวลาเรียน รวมถึงด้านบุคลากรทางการศึกษาและสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ พบว่าสถาบันการศึกษาบางแห่งยังมีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ขณะเดียวกัน มีเยาวชนบางส่วนเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่ศึกษาหลักสูตรด้านศาสนา ปัญหาสำคัญ คือ การขาด

การเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม ข้อจำกัดเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเป็นอุปสรรคต่อการเรียนเทียบโอนหน่วยกิตและวุฒิการศึกษาเพิ่มเติม รวมถึงการประกอบอาชีพในประเทศ

(3) **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ** พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงกับสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะประเทศในคาบสมุทรมลายู รวมทั้งพื้นฐานทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็นจุดแข็งในการเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศโลกมุสลิม ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พึ่งพาภาคการเกษตร การประมง และการค้าชายแดนเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังพบปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรที่มีความผันผวนและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมัน ขณะเดียวกัน ภาคการลงทุนขนาดกลางและขนาดใหญ่ รวมถึงการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ ภาพรวมระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลง รายได้ต่อหัวของประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยต่อเนื่องหลายปี และอัตราการว่างงานในพื้นที่ยังคงอยู่ในระดับสูง รวมทั้งขาดแรงงานที่มีทักษะและขีดความสามารถในการแข่งขัน

(4) **ปัจจัยการดำเนินงานของภาครัฐ** ภาครัฐได้ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกัน ทั้งในระดับนโยบาย ระดับการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงานภาครัฐ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ต้องอาศัยความเข้าใจที่ตรงกันในสถานการณ์และทิศทางการแก้ไขปัญหา ภายใต้นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

(5) **ปัจจัยภายนอกประเทศ** ให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่เกิดจากการขยายตัวของความคิดสุดโต่งที่นิยมการใช้ความรุนแรง กระแสเรื่องการเรียกร้องประชาธิปไตยและสิทธิทางการเมือง กระแสท้องถิ่นนิยม และการแสดงความหวาดกลัวอิสลาม รวมทั้ง สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ปัญหาในพื้นที่มีความซับซ้อนมากขึ้น สำหรับท่าที

ของรัฐบาลต่างประเทศ หลายประเทศได้ให้ความสนใจ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระดับที่แตกต่างกัน แต่ในภาพรวมมีความเข้าใจ และให้การสนับสนุนการแก้ไข ปัญหาของภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีองค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาให้ความช่วยเหลือ โดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจและสนับสนุนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวนโยบายของภาครัฐ

แนวโน้มสถานการณ์ที่สำคัญ

(1) การก่อเหตุรุนแรงลดลงแปรเปลี่ยนเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น ที่ผ่านมายังคงมีการก่อเหตุรุนแรงอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนสถิติเหตุการณ์ความ รุนแรงลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพเชิงป้องกันและการเฝ้า ระวังของเจ้าหน้าที่รัฐและอาสาสมัครประจำพื้นที่ ประกอบกับการดำรงความต้อ เนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงประชาชน ส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการใช้ความรุนแรง ดังนั้น กลุ่มผู้เห็นต่างจาก ภาครัฐที่ใช้ความรุนแรง จึงมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนรูปแบบการเคลื่อนไหวมาใช้แนวทาง การเมืองมากขึ้น

(2) ปัญหาภัยแทรกซ้อนและปัญหาด้านเศรษฐกิจยังส่งผลกระทบสำคัญใน พื้นที่ พบว่าปัญหาภัยแทรกซ้อน โดยเฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน หมู่เยาวชน ซึ่งครอบคลุมและกระจายอยู่ตามชุมชนและหมู่บ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่ เป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายแสดงความกังวลและให้ความสำคัญ นอกจากนี้ สถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจในพื้นที่ และมีความเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น โดยคาดว่าจะรายได้เฉลี่ยครัวเรือน จะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและมีปัญหานี้สิน รวมถึงปัญหาการว่างงาน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง ควบคู่กับการ เตรียมการฟื้นฟูทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม

(3) ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น พบว่า ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห่วงที่ผ่านมา ได้สนับสนุนให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามี

ส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ร่วมกับภาครัฐ รวมทั้งอำนวยความสะดวกด้วยการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนส่งผลให้สามารถเข้าถึงความต้องการของประชาชน มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งมีเครือข่ายการทำงานระดับชุมชนของตนเองถือเป็นปรากฏการณ์เชิงบวก อย่างไรก็ตาม ในการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมยังต้องมีการเรียนรู้สร้างความเข้าใจ และปรับวิธีคิดในการทำงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงศักยภาพแต่ต้องครครและมีเป้าหมายหลักร่วมกัน รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

(4) การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างหลากหลายมากขึ้น ส่งผลต่อบริบททางสังคมในพื้นที่ สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในทางกลับกัน อาจถูกกลุ่มผู้ไม่หวังดีนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบิดเบือนข้อเท็จจริงและสร้างความขัดแย้ง รวมถึงความไม่เข้าใจกันระหว่างคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของภาคใต้

ศักยภาพและโอกาส

(1) สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศมีความหลากหลาย สภาพภูมิประเทศเหมาะสมต่อการผลิตพืชเขตร้อน โดยเฉพาะ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญของประเทศทั้งทางบก (ป่าฮาลา-บาลา) และทางทะเล (หาดตะโลเกาโปรี หาดแหมแม จังหวัดปัตตานี และหาดนราทัศน์ จังหวัดนราธิวาส) เป็นแหล่งวัตถุดิบในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร อาทิ การแปรรูปยาง ไม้ยาง ปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมประมง และแปรรูปอาหารทะเลเพื่อการส่งออก มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรโดยเฉพาะพื้นที่อำเภอหนองจิกและเมืองปัตตานี รวมทั้งเป็นที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนราธิวาสที่สามารถดึงดูดให้มีการลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้มากขึ้น

(2) โครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนวัยเด็กและแรงงานสูง สามารถพัฒนา

ความรู้และทักษะไปสู่แรงงานที่มีฝีมือและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ และใช้กำลังคนในวัยแรงงานเพื่อพัฒนา
การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและสนับสนุนกำลังแรงงานของประเทศ
เพื่อทดแทนการนำเข้าแรงงาน และเตรียมความพร้อมคนวัยเด็กโดยเพิ่มประสิทธิภาพ
ทางการศึกษาโดยการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียนและสนับสนุน
ทักษะที่มีแนวโน้มความต้องการในอนาคตมากขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล
วิทยาศาสตร์ข้อมูล เพื่อให้วัยเด็กเป็นวัยแรงงานที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งเป็นการยก
ระดับคุณภาพชีวิต และเป็นการแก้ไขปัญหาคนจนข้ามรุ่น ลดความเหลื่อมล้ำ
สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมได้มากขึ้น

(3) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศส่งผลต่อการพัฒนาโครงข่าย
คมนาคมขนส่งสามารถเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือ
การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (IMT-GT) โครงการ
พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (JDA) โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่
ชายแดนไทย-มาเลเซีย (JDS) สร้างโอกาสในการขยายความร่วมมือในการพัฒนา
ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการค้าและ
การลงทุน เพื่อเพิ่มการขยายตัวของเศรษฐกิจร่วมกัน เช่น การพัฒนาด่านชายแดน
ไทย-มาเลเซีย การเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟระหว่าง 2 ประเทศ การพัฒนาท่าเรือ และ
สนามบิน รวมทั้งมีเมืองชายแดนที่มีศักยภาพ (เบตง สุโขทัย-ลก) สามารถเชื่อมโยง
การพัฒนาเศรษฐกิจกับภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน
(รัฐกลันตัน และรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย)

(4) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม สามารถพัฒนา
เศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคทั้งด้านการเกษตร
อุตสาหกรรม และบริการ รวมทั้งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตจากการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประชาชนให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น โดยใช้
สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งความรู้ และพัฒนางานวิจัยนวัตกรรมที่สำคัญของภาค

อาทิมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นแหล่งความรู้และงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญในพื้นที่

(5) นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่และเป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน รวมถึงการพัฒนาสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อาทิ โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

(6) สังคมพหุวัฒนธรรมทำให้มีความโดดเด่นของวัฒนธรรมเฉพาะชาติพันธุ์ที่หลากหลาย (Multicultural society) ต่อยอดสู่การท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน อัตลักษณ์เฉพาะทั้งวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมที่โดดเด่นและหลากหลาย ในรูปแบบบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ศาสนสถาน อาหาร เครื่องแต่งกาย สามารถต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชุมชนประมงชายฝั่ง และการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

(1) เศรษฐกิจหลักของภาคมีอัตราการขยายตัวในระดับต่ำเนื่องจากพึ่งพาภาคเกษตรที่มีปัญหาประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการ โครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยทำเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวมีการผลิตแบบดั้งเดิม รายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตและราคาตลาด และทรัพยากรประมงที่เสื่อมโทรมส่งผลต่อการทำประมงทั้งประมงชายฝั่งและการทำประมงเชิงพาณิชย์ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อยและใช้เทคโนโลยีต่ำ รวมทั้งขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้รายได้ต่อหัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยต่อหัวของประเทศมาก

(2) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม เป็นวงกว้างและรุนแรง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวและบริการ หดตัวรุนแรง ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ จากมาตรการ

การป้องกันการแพร่ระบาดทำให้ธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องต้องปิดบริการชั่วคราวหรือหยุดทำการ แรงงานถูกเลิกจ้างจำนวนมาก เกิดอัตราการว่างงานสูง กลับมิลำเนาเพื่อประกอบอาชีพการเกษตรและมีอัตราพึ่งพิงครัวเรือนสูง อย่างไรก็ตามการปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวภายใต้วิถีปกติใหม่ (New Normal) ที่เน้นบริการที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัยจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พฤติกรรมของคนที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำรงชีวิตมากขึ้นเร่งการเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว เพื่อปรับตัวให้อยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์วิกฤติโรคระบาดมากขึ้น ทำให้ต้องปิดด่านชายแดนกับประเทศมาเลเซียทั้ง 4 ด้าน ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ ส่งผลให้ธุรกิจบางส่วนต้องปิดกิจการ ผลกระทบต่อการจ้างงานและสินค้าเกษตรหลัก (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน หุเรียน) ส่งออกได้ลดลงจากมีคำสั่งซื้อชะลอตัวลงจากภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย และปัญหาการขนส่งและโลจิสติกส์จากการปิดด่านชายแดน และมาตรการตรวจสอบคุณภาพที่เคร่งครัดมากยิ่งขึ้น แรงงานไทยในต่างประเทศเดินทางกลับมิลำเนา และอัตราการว่างงานสูง การอพยพกลับถิ่นของแรงงานที่เดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ประชาชนเข้าสู่วิถีปกติใหม่ (New Normal) นำไปสู่พฤติกรรมและกิจวัตรทุกมิติ ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหดตัว

(3) เศรษฐกิจโลกถดถอยอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าเกษตรหลักของภาคที่ผลิตและแปรรูปเพื่อการส่งออก ได้แก่ ยางพาราส่วนใหญ่ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยางพาราชั้นกลาง (ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน) เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมยางยนต์ซึ่งผันแปรตามภาวะเศรษฐกิจโลกและอุตสาหกรรมปลายน้ำในต่างประเทศ ส่งผลต่อราคาภายในประเทศและรายได้ของเกษตรกร และสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงแปรรูปเพื่อการส่งออก ถูกชะลอการสั่งซื้อและมีมาตรการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานอย่างเข้มข้น ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงต่อรายได้ที่ลดลง

(4) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของภาค ทั้งยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความไม่ปลอดภัยและ

ความเชื่อมั่นด้านการลงทุน ทำให้ผู้สนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่น้อยลง และนักท่องเที่ยวยังไม่เชื่อมั่นต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนมีรายได้น้อย เศรษฐกิจภาคเติบโตช้า ก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมสะสมจากประชาชนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ทั้งปัญหาความยากจน คุณภาพการศึกษา และอัตราการว่างงานสูงสุดของประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคและเหลื่อมล้ำทางสังคม

(5) ปัญหาความยากจนที่ยังมีความรุนแรงและต่อเนื่องมายาวนาน การศึกษาที่มีคุณภาพต่ำและปัญหาสุขภาพอนามัยโดยเฉพาะแม่และเด็กที่มีอัตราการตายสูง ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตและความเหลื่อมล้ำของประชาชน ปัญหาความยากจนของภาคที่ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน และมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นจากรายได้ที่ลดลงจากการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้น และรายได้จากภาคเกษตรที่ลดลง ทำให้ลดโอกาสในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจน เพราะไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำเป็น ไม่มีทักษะความรู้ในระบบการศึกษา การทำงานในรูปแบบเศรษฐกิจ และบริการภาครัฐที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้เพิ่มความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในสังคมมาก ปัญหาคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาของแรงงานส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาส่งผลต่อการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของประชากร และปัญหาทางสาธารณสุข โดยเฉพาะแม่และเด็กมีอัตราการตายสูง ประชาชนพื้นที่ชนบทห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ การแพร่ระบาดของโรคประจำถิ่นและการเกิดโรคอุบัติใหม่ อุตุนิบัติซ้ำ การเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

(6) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นเร็วและรุนแรง มีโอกาสให้เกิดปัญหาอุทกภัย ฝนทิ้งช่วง และเกิดพายุที่รุนแรง ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรที่พึ่งพาฤดูกาลและธรรมชาติ ทำให้กระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของภาค ที่ประกอบอาชีพเกษตรและประมง นอกจากนี้ ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคตามฤดูกาลมากขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่เขตร้อนชื้น และเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดโรคอุบัติใหม่และ

(7) ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีการรุกรานเพื่อการทำประมงและเพาะเลี้ยงชายฝั่ง จากการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ไม่ถูกต้อง แหล่งขยายพันธุ์สัตว์น้ำถูกทำลาย การตื่นเงินของอ่าวปัตตานีและน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือน ชุมชน การกัดเซาะชายฝั่งจากการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างทำให้เกิดการกัดเซาะบางพื้นที่รุนแรงมากขึ้น และปัญหาอุทกภัยจากการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อทำการเกษตรทำให้น้ำป่าไหลหลากและท่วมขังในพื้นที่ราบลุ่มน้ำของภาครุนแรงมากขึ้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติและเชิงนิเวศหลายแห่งขาดการพัฒนาให้มีมาตรฐาน และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลการเข้าถึง พื้นที่ที่ไม่สะดวกและปลอดภัย

(8) การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย เนื่องจากภาคการผลิตของภาคยังมีความต้องการแรงงานต่างด้าวสูง โดยเฉพาะสาขาเกษตรและประมง ทำให้ผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนการใช้แรงงานถูกกฎหมายสูง ส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาโรคระบาดจากแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายของงบประมาณภาครัฐและก่อให้เกิดการระบาดไปยังประชากรในพื้นที่

จากแนวโน้มสถานการณ์ ปัจจัยสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของภาคใต้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ภาครัฐจึงมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการรองรับอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนสถานการณ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในภาพรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนำมาสู่การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความเหมาะสม

ยิ่งขึ้นทั้งในแง่ของการปรับโครงสร้างการทำงานให้ประสานสอดคล้อง ลดความซ้ำซ้อนของแผนงาน/โครงการของแต่ละหน่วยงาน เชื่อมต่อและบูรณาการฐานข้อมูลภาครัฐทำให้การดำเนินงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพและเอกภาพ รวมทั้งมีทิศทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

(1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) จะต้องนำไปสู่การบังคับใช้ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบทิศทางหลักในการบริหารและการพัฒนาประเทศ ซึ่งผูกพันกับคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐทั้งหมด เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและ

ประเด็นการพัฒนา

ซึ่งในส่วนของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ถูกบรรจุเป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์หลักของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามที่ทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริง

(2) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ 20 ปีเป็นรูปธรรมชัดเจน คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข”

โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคง อย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาคความมั่นคง เร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาคความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาคอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาคการทุจริตในระบบราชการ

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายหลัก 5 ประการ ประกอบด้วย (1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง (4) ประเทศไทย มีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่าง ประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ

ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 5 ประการ ได้แก่ (1) ดัชนีชี้วัด ความสุขของประชากร (World Happiness Index) สำหรับประเทศไทยดีขึ้น จากลำดับที่ 32 ของโลกในปี 2560 ไปอยู่ใน 10 ลำดับแรกของโลกภายในปี 2579 (2) ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (World Internal Security & Police Index) ดีขึ้นจากลำดับที่ 69 ของโลกใน ปี 2560 ไปอยู่ใน 20 ลำดับแรกของโลกภายในปี 2579 (3) กองทัพและหน่วยงานด้าน ความมั่นคงมีความพร้อมด้านบุคลากร เทคโนโลยี ยุทธโธปกรณ์ แผนระบบการ แก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการ แก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกระดับความรุนแรง รวมถึงมีการฝึกอบรมที่มี

ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (4) การนำเสนอแนวความคิดริเริ่มและหนทางแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศตามโอกาสที่เหมาะสมของประเทศไทย และ (5) การพัฒนากลไก รวมถึงระบบการทำงานแบบบูรณาการให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์หลัก 5 ประเด็นและประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติ 17 ประเด็น ซึ่งมี 2 ประเด็นยุทธศาสตร์หลักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในงานการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

(1) การรักษาความสงบภายในประเทศ¹

เพื่อเป็นการสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พร้อมทั้งจะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ โดยมีประเด็นการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

(1.1) การพัฒนาและเสริมสร้าง “คน” ในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวางและครอบคลุม เสริมสร้างงานและอาชีพ โอกาส ความเสมอภาค และความยุติธรรม ให้เกิดขึ้นกับคน ในทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และองค์ความรู้ (Competency) ของคนไทยให้เหมาะสม สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สร้างเสริมความรักความสามัคคีความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ

(1.2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลัก

¹ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนว. บทความ กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รัฐสภา, 2561. https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=48192

ของชาติ โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา และเผยแผ่หลักธรรมที่จะช่วยพัฒนาทางจิตใจและสติปัญญา อุปถัมภ์ค้ำจุนศาสนาอื่น ๆ ให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบ สันติสุข มีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่าง ศาสนาอย่างปรองดองไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

(1.3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตนโดยปลูกฝังให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของไทย ส่งเสริมให้นักการเมืองมี คุณภาพ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติ มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เสริมสร้างพรรคการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาลสากล ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ สามารถ จัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและ สร้างความสามัคคีปรองดอง จนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ และกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศ

(1.4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกัน และขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและ หน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิมหรือที่ต้องออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้าง

บทบาทของหน่วยงานองค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และ ต่อเนื่องกัน ตลอดจนสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง ยกระดับ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบให้เป็นวาระสำคัญของประเทศ และทำการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นอย่างแท้จริง

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีประเด็น ยุทธศาสตร์ย่อย 4 ประเด็น ดังนี้

(2.1) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหา เดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาค ส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไข ปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่าง แท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและ ความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ ความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจนโครงการ

สำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

(2.2) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทัน่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโธปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่าง ๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

(2.3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดถึงการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ประสิทธิภาพในการเข้าแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัด
ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคม
พหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี
ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือ
คำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแลและป้องกัน
มิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ผิดถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่
ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของ
ประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่าง
เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะ
เยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึง
การบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ

(2.4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้
มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่าง
ยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และ
ภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมี
ส่วนร่วมในกระบวนการสมุทรภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผล
ประโยชน์ทั้งมวลของชาติ เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก
ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ
รวมไปถึงการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและ
จัดทำหลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล
สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ
และสอดคล้องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ

สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดจนพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา พื้นฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก ห่วงเห่น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

2.2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง²

ประเด็นความมั่นคง เป็น 1 ใน 23 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งถือเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการหลักที่จะนำไปสู่จุดหมายที่เป็นรูปธรรมในระยะ 20 ปี ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงกำหนดไว้คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ (1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อม ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชม และได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้น จึงแบ่งช่วงการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ๆ ละ 5 ปี ดังนี้ ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2561-2565) เป็นกรดำเนินการ “ปรับสภาพแวดล้อม พร้อมแก้ไขปัญหา” ให้ลดระดับลงอย่างมีนัยยะสำคัญ ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) การดำเนินการให้ “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด” เอื้อต่อการบริหารประเทศมากยิ่งขึ้น ช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2571-2575) การกำหนดให้ “ประเทศชาติพัฒนา ปวงประชาร่วมผลักดัน” และช่วงที่ 4 (พ.ศ. 2576-2580) การบรรลุเป้าหมายสุดท้าย คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยสาระสำคัญประกอบไปด้วยแผนย่อยจำนวนทั้งสิ้น 5 แผนย่อย ได้แก่

(1) การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างความสงบให้เกิดขึ้น

² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง, 09 กรกฎาคม 2567. <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/01-ความมั่นคง.pdf>

ในประเทศชาติบ้านเมือง อื้อต่อการบริหารและพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายที่กำหนด สังคมมีความเข้มแข็งสามัคคีปรองดอง ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความรักความสามัคคี ความสำนึกจงรักภักดีและความภาคภูมิใจในชาติให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกหมู่เหล่า ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ตลอดถึงการพัฒนাপรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ (3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และ (4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
เพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างจริงจังให้หมดไปในที่สุดภายใน 10 ปี พร้อมทั้งพัฒนากลไกเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการพัฒนาประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์และ
ระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน วางแผนบูรณาการในการแก้ไข
ปัญหาตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา มีการติดตามตรวจสอบที่เป็นรูปธรรม
ตลอดจนพัฒนากลไกในการเฝ้าระวังแจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ทั้งที่มีอยู่
ในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นใหม่ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้
จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 4 ประเด็น ได้แก่
(1)การแก้ไขปัญหความมั่นคงในปัจจุบัน (2)การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหา
ที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ (3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์
ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและ
การพัฒนาประเทศ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ รวมทั้งสิ้น 15 แนวทาง ประกอบด้วย
(1) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2) การป้องกันและแก้ไขปัญหความมั่นคง
ทางไซเบอร์ (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหการค้ายมนุษย์ (4) การบริหารจัดการ
ผู้หลบหนีเข้าเมือง (5) การป้องกันและแก้ไขปัญหการก่อการร้าย (6) การป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย (7) การป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ
(8) การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
(9)การป้องกันและแก้ไขปัญหความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้(10)การรักษาความ
มั่นคงภายในราชอาณาจักร (11) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ
พื้นที่ชายแดน (12) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
(13)การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน(14)การพิทักษ์และฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (15) การแก้ไขปัญหความมั่นคงเฉพาะกรณี

ส่วนที่ 2 การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ มีแนวทาง
การพัฒนาที่สำคัญ รวม 5 แนวทาง ประกอบด้วย (1) การปกป้องอธิปไตยและ
ผลประโยชน์ของชาติในภาพรวม (2) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ

ทางบก (3) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (4) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางอากาศ และ (5) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และองค์การนานาชาติ

(3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ สามารถติดตาม แจ้งเตือน ป้องกัน แก้ไขปัญหา และรับมือกับภัยคุกคาม รวมทั้งปัญหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ตลอดถึงสามารถพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการพัฒนาประเทศได้ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด

มีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือพัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังภัยภัย ป้องกันปัญหาและภัยคุกคาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนจะเกิดเหตุการณ์หรือเหตุการณ์จะลุกลามต่อไป ในขณะเดียวกัน จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งคน เครื่องมือ/ยุทธโศปกรณ์แผนปฏิบัติการ ตลอดจนการฝึกและระบบการบริหารจัดการ ให้มีความพร้อมอย่างเพียงพอ และเป็นรูปธรรม ในการเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ภัยจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนสาธารณภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดทำแนวทางในการบริหารจัดการ และ/หรือ แผนปฏิบัติการในการเผชิญกับภัยคุกคามแต่ละมิติให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 3 ประเด็นได้แก่ (1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพ

และหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ และ (3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น 3 แนวทาง ประกอบด้วย (1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ (2) การพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง และ (3) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

(4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ตลอดจนให้สามารถร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นด้วยแนวทางสันติวิธีอย่างยั่งยืน

แนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือ อาศัยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในทุกระดับและทุกด้านกับนานาชาติ ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน พร้อมยึดมั่นในหลักความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง รวมไปถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับทุกประเทศ ให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปตามหลักกฎหมายและหลักการสากล บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และ (2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น 3 แนวทาง ประกอบด้วย (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3) การร่วมมือทางการ

พัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

(5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่เป็นรูปธรรม

แนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือการปรับโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่และระบบการบริหารจัดการของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม (2) การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ (3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น 3 แนวทาง ประกอบด้วย (1) การบูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง (2) การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง และ (3) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ทั้งนี้ รัฐบาลกำหนดให้จัดระดับแผนออกเป็น 3 ระดับ โดยให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับ 1 นโยบาย/แผนหลักที่เกี่ยวข้องเป็นแผนระดับ 2 และนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นแผนระดับ 3 ที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ดังภาพประกอบที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงและสอดคล้องระหว่างแผนระดับที่ 1-3 และการวิเคราะห์ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
ที่มา : www.nscr.nesdc.go.th

2.2.3 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)³

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 เป็นกรอบแนวทางที่รัฐบาลไทยจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและ ส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล นโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายหลักในการสร้างความสงบสุข ยุกระดับ คุณภาพชีวิต และพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจในพื้นที่ นโยบายนี้ถูกออกแบบมา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำไปสู่การสร้าง ความสงบสุข ในพื้นที่อย่างยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ “จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย และมีสันติสุข บนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” โดยมุ่งเน้นใน 5 ด้านหลัก คือ

³ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (มปป.). นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570).

ด้านความมั่นคง : เน้นการสร้างสันติสุขในพื้นที่ผ่านมาตรการรักษาความปลอดภัย ลดความรุนแรง ส่งเสริมกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ : มุ่งส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรสร้างอาชีพและรายได้ในชุมชน พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ พร้อมส่งเสริมการค้าข้ามพรมแดนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่

ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต : มุ่งเน้นการยกระดับการศึกษา สาธารณสุข และบริการสาธารณะ ลดความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ และพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและผู้ด้อยโอกาส

ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ : ส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เน้นการสร้าง ความสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กรภาครัฐ : มุ่งพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐในพื้นที่ชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

กำหนดพื้นที่เป้าหมาย ตามที่พระราชบัญญัติการบริหารราชการ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ คือ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบคลุม 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา แต่จะให้ความสำคัญกับพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้คือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และ 4 อำเภอจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาหวี และอำเภอสะบ้าย้อย เป็นอันดับแรก

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้การแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและแนวโน้มของสถานการณ์

ในพื้นที่ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ 6 วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัย และความสงบ สันติโดยปราศจากเงื่อนไขเอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่ายในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้

เป้าหมาย: พื้นที่ที่มีความมั่นคงปลอดภัย ประชาชน สามารถดำเนินชีวิตตามปกติเพิ่มมากขึ้น และเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลง

แนวทางที่ 1 : เสริมสร้างขีดความสามารถ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

เครื่องมือ/กลไก

1.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งการพัฒนา บุคลากรและเครื่องมือ

1.2 การคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย ของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะเป็นอันดับแรก

1.3 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่รัฐและ อาสาสมัครในพื้นที่ รวมถึงประสิทธิภาพในการประสานการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับ อาสาสมัครในพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพมากที่สุด

1.4 การพัฒนาเครื่องมือและระบบรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเครื่องมือ/ระบบเฝ้าระวัง ความปลอดภัยพื้นที่ บนพื้นฐานความจำเป็นและสมสัดส่วน

1.5 ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและสังคมในการสนับสนุนการรักษาความปลอดภัย และเฝ้าระวังความปลอดภัยในพื้นที่

1.6 การอบรมสร้างภูมิคุ้มกันและจิตสำนึกด้านความมั่นคงของประชาชน รวมถึงการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มภาคประชาชนให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

แนวทางที่ 2 : พัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองสนับสนุนภารกิจการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

2.1 การเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการข่าวกรองเชิงรุก การต่อต้านข่าวกรอง และการใช้ประโยชน์ข้อมูล เพื่อให้สามารถติดตามพิสุจน์ทราบ แจ้งเตือนและนำไปสู่การยับยั้งการก่อเหตุรุนแรงและการเคลื่อนไหวที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง

2.2 การพัฒนากลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลและบูรณาการงานด้านการข่าวทั้งระบบ ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อสนับสนุนการตกลงใจในทุกกระดับ ทั้งด้านยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธี

2.3 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว และการพัฒนาเครือข่ายการข่าวภาคประชาชนให้มีประสิทธิภาพ

2.4 การพัฒนากลไกแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์ข้อมูลสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.5 การประสานความร่วมมือด้านการข่าวต่างประเทศ เพื่อป้องกันความเคลื่อนไหวที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและป้องกันความเสี่ยงจากภายนอกประเทศ

แนวทางที่ 3 : พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การปรับปรุง/จัดทำระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 การพัฒนาฐานข้อมูลกลางสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงและบูรณาการการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

3.3 การเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อสนับสนุนการตกลงใจในระดับเชิงนโยบายและการบัญชาการเหตุการณ์

3.4 การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและคาดการณ์สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งให้คำแนะนำและการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.5 การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรและการจัดการระบบให้สามารถสนับสนุนการบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคงโดยคำนึงถึงการธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance)

3.6 การพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัยข้อมูลด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 4 : เสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงให้สามารถป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ

เครื่องมือ/กลไก

4.1 การพัฒนาและจัดระบบการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงให้ดำเนินงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่

4.2 การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการป้องกันชายแดน

4.3 การพัฒนาเครื่องมือป้องกัน ตรวจการณ์
เฝ้าระวัง และแจ้งเตือนที่ทันสมัยบริเวณช่องทางสัญจรและรอยต่อตามแนวพรมแดน
โดยให้ความสำคัญกับช่องทางหลัก และช่องทางธรรมชาติ

4.4 การประสานความร่วมมือกับประเทศ
เพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด โดยกลไกการประสานงานในระดับพื้นที่และส่วนกลาง รวมทั้ง
การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านชายแดนทั้งสองประเทศ

แนวทางที่ 5 : เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด
และภัยแทรกซ้อนอื่น ๆ

เครื่องมือ/กลไก

5.1 การแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบ
ทั้งด้านการป้องกันปราบปราม การบำบัดและฟื้นฟู

5.2 การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การเสริมสร้างศักยภาพและบทบาทของชุมชน
หมู่บ้าน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.4 เร่งรัดการจัดปัญหาภัยแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น
ในพื้นที่อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นวาระแห่งชาติภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยให้มีความต่อเนื่อง และเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อ
กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ บนพื้นฐานของการมี
ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย: กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต่อเนื่อง มีการเปิดเวทีเพื่อพูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทุกกลุ่ม ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางที่ 1 : ส่งเสริมให้มีการศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับประเด็นการกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับพื้นที่ ตามหลักการในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันไม่เป็นเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน

เครื่องมือ/กลไก

1.1 เปิดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นในประเด็นการกระจายอำนาจจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.2 การศึกษา วิจัย และประสานความร่วมมือกับภาควิชาการในการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการกระจายอำนาจ

แนวทางที่ 2 : สนับสนุนความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

2.1 การดำเนินกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขฯ กับบุคคลที่มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ต่างจากรัฐอย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางสันติวิธีบนพื้นฐานของความจริงใจ สมครใจ และให้เกียรติ เพื่อยุติการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

2.2 การส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบที่เหมาะสม และสร้างหลักประกันความเชื่อมั่นในความปลอดภัย สำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขฯ

แนวทางที่ 3 : เสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การพัฒนากลไกในการสนับสนุนความพร้อมให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในกระบวนการพูดคุยฯ

3.2 การชี้แจงพัฒนาการที่สำคัญ รวมถึงความก้าวหน้าและเป้าหมายของกระบวนการพูดคุยฯ ทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

3.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยฯ โดยเฉพาะการสะท้อนความต้องการ และข้อห่วงกังวลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับต่างประเทศ ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วิธีการ แนวทาง และการพัฒนากลไก เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการเยียวยาให้เป็นธรรม ทัวถึง และขจัดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม รวมทั้งลดความหวาดระแวงทุกรูปแบบและฟื้นคืนความไว้วางใจต่อกัน โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

เป้าหมาย: ประชาชนเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาของรัฐเพิ่มมากขึ้นตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมทั้งได้รับการเยียวยาผลกระทบอย่างทั่วถึง

แนวทางที่ 1: ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

เครื่องมือ/กลไก

1.1 การพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้วยกระบวนการนิติวิธีให้มี

ประสิทธิภาพเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะการสืบสวนสอบสวน การพัฒนากระบวนการและเทคโนโลยีสนับสนุนงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

1.2 การพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการยุติธรรม ทั้งระบบ ทั้งการดำเนินงานในชั้นการสืบสวนสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน และการจัดทำสำนวน รวมไปถึงการคุ้มครองพยาน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการร่วมกัน

1.3 การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ต้องเป็นไปตามกฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ และหลัก สิทธิมนุษยชน โดยต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด บนพื้นฐานของการคำนึงถึงการทำให้โดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เกินสมควรแก่เหตุ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน และเกิดข้อ สงสัยของสาธารณชน รวมถึงไม่นำไปสู่การสร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมในพื้นที่

1.4 การปรับลดพื้นที่การบังคับใช้กฎหมายพิเศษ และพัฒนากลไกรองรับการปรับลดพื้นที่ดังกล่าว โดยในกระบวนการปรับลดพื้นที่ฯ จะต้องมีการประเมินผล และการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมทั้งต้องรับฟังความเห็น ทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กลไกปกติ

1.5 กำหนดและพัฒนากลไกตรวจสอบการใช้ อำนาจ และการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

1.6 การให้บริการและอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ ประชาชนที่เป็นไปอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและ ยอมรับต่อกระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของภาครัฐ

1.7 การกำหนดให้มีกลไกและขั้นตอนในการ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลในกระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของภาครัฐ

แนวทางที่ 2 : ส่งเสริมกระบวนการเยียวยาของ ภาครัฐให้ครอบคลุม ทัวถึง และเป็นธรรม

เครื่องมือ/กลไก

2.1 การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงตามมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตใจ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง ไม่ซ้ำซ้อนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2.2 การปรับปรุง กฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเยียวยาให้ครอบคลุม เป็นธรรม และไม่เกิดความซ้ำซ้อนของสิทธิที่พึงได้รับ ควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการเยียวยาให้มีความโปร่งใสทันสมัย และไม่ล่าช้า ทั้งนี้ การดำเนินการเยียวยาจะต้องครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ

2.3 การกำหนดให้มีกลไกและกระบวนการในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลในกระบวนการเยียวยาของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 3 : สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและช่วยเหลือเยียวยา

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การเผยแพร่องค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายพิเศษในพื้นที่ และหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยสร้างช่องทางและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงได้ง่าย

3.2 การพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และช่วยเหลือเยียวยา รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้ได้รับผลกระทบให้สามารถคืนสู่สังคม และสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

แนวทางที่ 4 : เสริมสร้างประสิทธิภาพของมาตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน

เครื่องมือ/กลไก

4.1 ส่งเสริมให้เกิดการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญฯ

4.2 การพัฒนามาตรการการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งหลีกเลี่ยงการดำเนินการอื่นใดที่เกินสมควรแก่เหตุอันจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

4.3 การพัฒนากระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนตามความเหมาะสม รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการอำนวยความสะดวกธุรกรรมทางปกครอง

แนวทางที่ 5 : ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของพื้นที่

เครื่องมือ/กลไก

5.1 ส่งเสริมให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินงานยุติธรรมภายใต้กลไกในระดับชุมชน

5.2 การพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ย การประนีประนอม รวมทั้งการยุติความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีอย่างเป็นรูปธรรม

5.3 การพัฒนานกฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ทุกกลุ่มอย่างแท้จริงตลอดจน การพัฒนานกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ

แนวทางที่ 6 : คัดสรรและพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

6.1 เสนอแนะและแนะนำต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการคัดสรรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม มีจิตสำนึก จิตอาสา และทักษะทางวัฒนธรรม

6.2 การฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหารให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นที่ทุกมิติ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐจะระมัดระวังมิให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน

วัตถุประสงค์ที่ 4: เพื่อยกระดับการพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

เป้าหมาย: พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางที่1: เร่งรัดการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

เครื่องมือ/กลไก

1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ ความพร้อมและความเหมาะสมของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการจัดการที่ดิน การพัฒนาระบบสาธารณสุขูปการ ระบบสาธารณสุข และการบริหารจัดการสังคมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจในพื้นที่

1.2 การสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการก่อสร้าง ปรับปรุง และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความทันสมัย โดยคำนึงถึง

ความคุ้มค่า และการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และนวัตกรรมร่วมกัน

1.3 การกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการ และทิศทางการพัฒนาในอนาคต

1.4 การพัฒนาขีดความสามารถระบบการคมนาคมขนส่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถเชื่อมโยงทั้งระบบกับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศและเส้นทางเศรษฐกิจของอาเซียน

แนวทางที่ 2 : สร้างโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่บนความต้องการของประชาชนและสร้างรายได้ในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมของประเทศ
เครื่องมือ/กลไก

2.1 การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมของประเทศ บนเป้าหมายพัฒนาขีดความสามารถของพื้นที่ และพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งกำหนดแนวทางในอนาคตรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรมตามพระราชดำริสถำนเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงวิถีชีวิตที่ดำรงมา ตลอดจนอัตลักษณ์สำคัญ

2.2 การจัดทำแผนความต้องการของชุมชนบนหลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการที่เหมาะสม

2.3 การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในห่วงโซ่คุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ก่อให้เกิดคุณค่าเพิ่ม ในทุกขั้นตอนของการผลิตและการตลาด รวมทั้งสร้างคุณค่าเพิ่มของสินค้าและบริการที่ตรงความต้องการของตลาด โดยเฉพาะธุรกิจฮาลาลให้ได้มาตรฐานและครบวงจรการดำเนินกิจการยางพาราและปาล์มน้ำมัน พืชท้องถิ่น และพืชอัตลักษณ์ในพื้นที่

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมประมง อุตสาหกรรมต่อเนื่องประมง และการปศุสัตว์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นทดแทน

2.4 การกระจายการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค (Equity) พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในธุรกิจสตาร์ทอัพ ขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) มีขีดความสามารถเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอำนวยความสะดวกการค้าชายแดนระหว่างประเทศ

2.5 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะของประชาชน และการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด

แนวทางที่ 3 : เสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนขนาดใหญ่ในพื้นที่

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การอบรมพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการและแรงงานให้มีคุณภาพ

3.2 การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายกลุ่มธุรกิจในพื้นที่ที่สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร

3.3 การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาต่อยอดผลผลิต ผ่านความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา

3.4 การประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจด้านการลงทุนในพื้นที่ รวมทั้งพิจารณากำหนดสิทธิด้านการลงทุน

3.5 การปรับปรุง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และการลงทุนในพื้นที่

3.6 การขยายช่องทางกระจายสินค้าและบริการออกไปนอกพื้นที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.7 การเตรียมพร้อมรองรับการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแบบไร้รอยต่อในภูมิภาคอาเซียนและระดับโลก

3.8 การส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่ม
อุตสาหกรรม พัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ โรงงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
แนวทางที่ 4 : เร่งรัดการแก้ไขปัญหาความ
ยากจนและความเหลื่อมล้ำในพื้นที่

เครื่องมือ/กลไก

4.1 การปรับปรุงระบบบริหารจัดการภาครัฐ
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความ
ยากจน รวมทั้งการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคม
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างยั่งยืน

4.2 การเพิ่มบทบาทของชุมชนให้มีส่วนร่วม
สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน และเพิ่มขีดความ
สามารถและพัฒนาศักยภาพของประชาชนที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.
ให้สามารถปรับตัวอย่างมีภูมิคุ้มกัน และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.3 การจัดระบบบริการทางสังคม เพื่อดูแลสิทธิ
ขั้นพื้นฐานต่าง ๆ สำหรับเด็กกำพร้า ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ และสตรีหม้าย

วัตถุประสงค์ที่ 5: เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และ
เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัด
ชายแดนใต้

เป้าหมาย: ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชน
ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีพลังเกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น

แนวทางที่ 1 : พัฒนาศักยภาพของประชาชน
อย่างทั่วถึง

เครื่องมือ/กลไก

1.1 การส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษา
ทุกประเภทและทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการ

สอนในพื้นที่ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยคำนึงถึงวิถีชีวิต และเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ควบคู่กัน

1.2 การสนับสนุนกิจกรรมที่สนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้ในทุกช่วงวัย และส่งเสริมให้เข้าถึงโอกาสการเรียนรู้เพิ่มเสริมทักษะและความรู้ที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพ การมีทักษะเชิงสันติ และการมีจิตสาธารณะ

1.3 การอบรมให้ความรู้ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา

1.4 การเร่งขจัดปัญหาที่ส่งผลให้เยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษากลางคัน โดยการกำหนดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นรูปธรรม มุ่งลดจำนวนเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้เยาวชนออกจากระบบการศึกษากลางคัน

1.5 สนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยที่ประสงค์จะศึกษาหรืออยู่ระหว่างศึกษาในต่างประเทศ โดยให้มีการจัดการทำแผนและแนวทางรองรับ รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาไทยกลุ่มดังกล่าว พร้อมนำศักยภาพกลับมาพัฒนาพื้นที่และประเทศชาติ

แนวทางที่ 2 : ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม

เครื่องมือ/กลไก

2.1 การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ผ่านการจัดเวทีแลกเปลี่ยนในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญเชิงสร้างสรรค์ อาทิ อัตลักษณ์และวัฒนธรรมร่วมในพื้นที่

2.2 การสนับสนุนกิจกรรมจิตอาสาตามแนวพระราชดำริ และส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาให้จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับในพื้นที่

2.3 การเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองที่แตกต่างได้อย่างอิสระ รวมทั้งศึกษาและกำหนดแนวทางการลดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการไม่ไว้วางใจที่เป็นรูปธรรม

2.4 การศึกษาและเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจ

แนวทางที่ 3 : ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาทุกศาสนา

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินวิถีชีวิตและแนวทางการปฏิบัติของแต่ละศาสนกิจให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนในพื้นที่

3.2 การส่งเสริมให้ทุกศาสนิกชนได้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเป็นธรรม และยึดหลักการให้เกียรติต่อกันและกัน

3.3 การทบทวนและปรับปรุง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาอย่างเหมาะสม

แนวทางที่ 4 : เสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งสตรีและเยาวชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

4.1 การกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้เกื้อหนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 การเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อริเริ่มและสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4.3 การสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของสตรีและเยาวชน ในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในครอบครัว ชุมชน และสังคม

แนวทางที่ 5 : ส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้ภาษาที่หลากหลาย

เครื่องมือ/กลไก

5.1 การส่งเสริมให้ประชาชนเรียนภาษาไทย เพื่อให้สามารถใช้ในการสื่อสาร และในชีวิตประจำวันได้

5.2 การส่งเสริมให้มีความรู้และความเข้าใจในภาษามลายูถิ่น และมลายู

5.3 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศที่สำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

วัตถุประสงค์ 6: เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาและการแก้ไขจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย: ประชาชนและทุกภาคส่วนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งต่างประเทศ มีความเข้าใจสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ความร่วมมือสนับสนุนแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการ

แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา และแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางที่ 1 : สร้างการรับรู้ให้สังคมภายในพื้นที่ และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจต่อสถานการณ์และการดำเนินงาน ของภาครัฐ

เครื่องมือ/กลไก

1.1 การส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้วย การร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนกำหนดรูปแบบ และวิธีการที่ชัดเจน อันนำไปสู่การชี้แจงและให้ข้อมูล รวมถึง ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในและ นอกพื้นที่ เพื่อมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานรัฐนำไปสู่การยอมรับ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือในอนาคต

1.2 การกำหนดเนื้อหา และการใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการดำเนินการของภาครัฐ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการป้องกันมิให้เกิดการเข้าใจในสาระสำคัญที่ผิด หรือการบิดเบือนข้อเท็จจริง

แนวทางที่ 2 : เสริมสร้างความร่วมมือที่สร้างสรรค์ ระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เครื่องมือ/กลไก

2.1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเยี่ยม เยือน หรือการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อแนวทางของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้

2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจ และสร้าง ความร่วมมืออันดีกับองค์กรระหว่างประเทศ (IOs) และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งภาคประชาสังคมในพื้นที่ที่สนับสนุนต่อ การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางที่ 3 : เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
ประชาชนในพื้นที่กับสังคมภายในประเทศและต่างประเทศ

เครื่องมือ/กลไก

3.1 การเสริมสร้างสังคมที่มีความเกาะเกี่ยวกัน (Cohesive Society) เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกันให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างทัศนคติที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

3.2 การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับประชาชนนอกพื้นที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการจัดพื้นที่พูดคุยหรือจัดกิจกรรม เพื่อลดความไม่เข้าใจระหว่างกันตลอดจนสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ มุมมอง และโลกทัศน์

แนวทางที่ 4 : ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือ/กลไก

4.1 การสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ ศึกษาและพัฒนางานวิจัยให้มีความทันสมัย พร้อมทั้งจัดทำชุดองค์ความรู้ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ รวมถึงสถาบันวิชาการ/คลังสมองของทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยการจัดการประชุมวิชาการ งานสัมมนา และการจัดพื้นที่สาธารณะ

4.3 การสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลงานวิชาการ และองค์ความรู้มาปรับใช้ในการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.4 แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 9 (1) และ(2) ได้กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า และแผนปฏิบัติราชการดังกล่าวต้องมีรายละเอียดขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ในการ ดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ โดยที่แผนปฏิบัติราชการต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566– 2570) (ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566–2570) นโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2565–2567) แผนปฏิบัติการด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระยะ 2) พ.ศ. 2566–2570 ตลอดจนบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ตามวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน การกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงาน จัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ (พ.ศ. 2566-2570) รวมทั้งขับเคลื่อน การปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป ภายใต้วิสัยทัศน์ “การเป็นองค์กรหลักด้านการพัฒนา เป็นที่พึ่งพาของประชาชนใน พื้นที่ชายแดนใต้

เป้าประสงค์รวม ประกอบด้วย

- (1) ลดปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ให้สูงขึ้นทัดเทียมกับพื้นที่โดยรอบและพื้นที่อื่นของประเทศ
- (2) สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งควบคู่กับการยกระดับเศรษฐกิจของพื้นที่ให้เติบโต เพื่อเป็นฐานรายได้ที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งวางระบบเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจ ตอนบนของประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ เพื่อยกระดับสู่การเป็นฐานเศรษฐกิจและการลงทุนใหม่ของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (3) ประชาชนทุกหมู่เหล่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ร่วมกันภายใต้วิถีวัฒนธรรม อย่างปกติสุข
- (4) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศเกิดความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- (5) การบริหารจัดการภาครัฐมีศักยภาพ และเป็นกลไกแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

- (1) ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “การพัฒนาภูมิสังคม” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ควบคู่ไปกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว “การสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุข แห่งอาณาราษฎรตลอดไป” และแนวพระราชดำริ “จิตอาสา เราทำความดีด้วยหัวใจ”

(2) การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี รวมทั้งการยึดถือในหลักมนุษยชน หลักนิติรัฐ นิติธรรม และกติการะหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

(3) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance)

(4) การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม และไม่เลือกปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่

(5) การพัฒนาพื้นที่ที่ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หลักการ

(1) บูรณาการและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกระทรวง กรม และหน่วยงานที่มีหน้าที่ลงสู่พื้นที่ ประสาน เชื่อมโยง และเชื่อมต่อการพัฒนาพื้นที่ อย่างเป็นระบบและครบวงจร ประสานงาน เร่งรัด และผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ยุทธศาสตร์ของ หน่วยงานตามภารกิจ (Function Agenda) และ หน่วยงานในพื้นที่ (Area) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) การปรับโครงสร้าง ประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) (ร่าง) นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2565-2567) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.256-2570) และแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

(2) เน้นการอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการ การสร้างสังคม พหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และสร้าง ความเข้าใจ เพื่อเป็นแกนสู่ความมั่นคง การพัฒนา คุณภาพชีวิตตามศักยภาพพื้นที่ตามวิถีของชุมชน สู่หนทางความมั่งคั่ง การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการ ภาครัฐ ที่สอดคล้องกับพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชนสู่ความยั่งยืน ให้เกิดการประสาน เชื่อมโยง เชื่อมต่อ อุดช่องว่าง ทางยุทธศาสตร์ให้ครบวงจร และประสานงาน เร่งรัด ผลักดัน ตั้งแต่ระดับนโยบาย หน่วยงาน รับผิดชอบส่วนกลาง จนถึงระดับปฏิบัติงาน ในพื้นที่ให้บังเกิดผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

(3) สนับสนุนแผนงานการพัฒนาเพื่อความมั่นคง และการเสริมสร้างความเข้าใจ ตามแผน เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

(4) มุ่งดูแลช่วยเหลือประชาชนทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการ และความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เป็นลำดับแรก รวมทั้งการดำเนินงานมีประชาชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

(5) ให้ความสำคัญกับการกำหนดแผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณ ที่ต้องสอดคล้อง และตอบสนองต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง โดยจัดให้มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานทุกไตรมาส

2.2.5 แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร จัดทำขึ้นโดยมีกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อก่อให้เกิด การเชื่อมโยงในทิศทางเดียวกัน

อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง จากการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมภายในหน่วยได้มีการพัฒนา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาในแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) อย่างต่อเนื่องสำหรับกลยุทธ์/แนวทางพัฒนาได้ใช้แผนแม่บทย่อย เป็นกลยุทธ์/แนวทางพัฒนาของหน่วย ตามที่รัฐบาลได้ใช้หลักการทางวิชาการ และประสบการณ์จากบุคลากรทั้งประเทศจัดทำขึ้น อันเป็นผลให้มีความสอดคล้องตามที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ได้กำหนดไว้ในห้วงปี พ.ศ. 2566-2570 คือ “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด” โดยมีเป้าหมาย “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข” ในที่สุด

วิสัยทัศน์ “กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการ อำนาจการและประสานการปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐและความสงบสุขของประชาชน”

พันธกิจ

(1) การติดตาม แจ้งเตือน และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร

(2) การบูรณาการแนวทางและแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง

(3) อำนาจการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงตามแผนปฏิบัติการ แผนงานโครงการหรือการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน หรือเป้าหมายที่วางไว้ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงตามแผนปฏิบัติการและแผนงานโครงการ ที่รองรับแผนแม่บทประเด็นความมั่นคงและแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ

(5) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง

(6) สร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนถึงหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเพื่อสร้างความสามัคคีของคนในชาติ

เป้าหมายและตัวชี้วัดรวม

(1) การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัด: ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไปในกิจกรรมรักษาความสงบภายในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และการทำงานของประชาชนในชีวิตประจำวัน ตัวชี้วัด: ปัญหาความมั่นคงด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ดำเนินการลดลง ร้อยละ 5 ต่อปี

(3) พื้นที่ จชต. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตัวชี้วัด : จำนวนเหตุความรุนแรง (พ.ศ. 2566-2570) ลดลงร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2560

แผนปฏิบัติการ

1. การรักษาความสงบภายในประเทศ

เป้าหมาย

(1) คนไทยมีความจงรักภักดี เทิดทูน และรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติอันเป็นที่เคารพ

(2) การเมืองมีเสถียรภาพ และธรรมาภิบาลสูงขึ้น

แนวทางการพัฒนา

(1) เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

(2) เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

(3) การพัฒนาการเมือง

(4) การสร้างความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ

แผนงาน/โครงการสำคัญ

- (1) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและความมั่นคงของมนุษย์
- (2) โครงการพัฒนาด้านการเมืองและการสร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ
- (3) โครงการบทเพลงเพื่อชาติและราชบัลลังก์
- (4) โครงการเสริมสร้างความรักสถาบันและความสามัคคีภายใต้ชื่อ “กิจกรรม เยาวชนไทยหัวใจอาสา”

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เป้าหมาย

(1) ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

(2) ภาคใต้มีความสงบสุข ร่มเย็น

แนวทางการพัฒนา

- (1) ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (2) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
- (3) บริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง
- (4) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย
- (5) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (6) ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ
- (7) ป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (8) รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- (9) รักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน
- (10) พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน
- (11) พิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(12) แผนตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

(13) แก้ไขปัญหาความมั่นคงเฉพาะกรณี

แผนงาน/โครงการสำคัญ

(1) โครงการแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มแรงงานต่างด้าว

(2) โครงการแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มเฉพาะ

(3) โครงการแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย

(4) โครงการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

(5) โครงการแก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

(6) โครงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(7) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติ

(8) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม

(9) โครงการพัฒนาการศึกษาเยาวชนในโครงการเพชรในตม

(10) โครงการบูรณาการและประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และงานการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (พมพ.)

(11) โครงการพัฒนาโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

(12) โครงการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(13) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร

(14) โครงการเสริมสร้างให้มวลชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง

(15) โครงการกำลังพลและการดำเนินงาน

(16) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐและการขับเคลื่อนนโยบาย

(17) โครงการซ่อมแซมยุทโธปกรณ์พิเศษ

(18) โครงการสนับสนุนและใช้งานเครือข่ายมวลชนเพื่องานด้านความมั่นคงในพื้นที่ จขต.

(19) โครงการพัฒนาพื้นที่ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
ในพื้นที่ตามชายแดน

(20) โครงการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

(20.1) ด้านความมั่นคง

(20.1.1) โครงการพัฒนาระบบข่าวกรอง

(20.1.2) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูล

(20.1.3) โครงการเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดและภัยแทรกซ้อนอื่น

(20.1.4) โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถใน
การรักษาความปลอดภัย

(20.1.5) โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถ
การบริหารจัดการชายแดน

(20.1.6) โครงการแสวงหาทางออกจากความ
ขัดแย้งโดยสันติวิธี

(20.2) ด้านการพัฒนา

(20.2.1) โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพ
กระบวนการด้านอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่

(20.2.2) โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพ
กระบวนการด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่

(20.2.3) โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพด้าน
การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามหลักสากลให้แก่ประชาชน

(20.2.4) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
เศรษฐกิจฐานราก

(20.2.5) โครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับ
อนุภูมิภาค 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้

- (20.2.6) โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 (20.2.7) โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
 (20.2.8) โครงการสร้างสังคมเข้มแข็ง
 (20.2.9) โครงการส่งเสริมการศึกษารองรับการ
 พัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้
 (20.2.10) โครงการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับ
 ผู้ว่างงานและเยาวชน ที่อยู่นอกสถานศึกษา
 (20.2.11) โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
 (20.2.12) โครงการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง
 (20.2.13) โครงการส่งเสริมกิจกรรมศาสนา
 เพื่อสันติสุข
 (20.2.14) โครงการส่งเสริมวิถีไทยชายแดนใต้
 (20.2.15) โครงการสร้างชุมชนเข้มแข็ง
 ด้วยแนวทางสันติวิธี
 (20.2.16) โครงการส่งเสริมบทบาทสตรีเด็ก และ
 เยาวชนร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้
 (20.2.17) โครงการประชาสังคมร่วมใจสร้างพื้นที่
 สันติสุขชายแดน
 (20.2.18) โครงการสานสัมพันธ์ภาครัฐ เอกชน
 และประชาชนสร้างสันติสุข ชายแดนภาคใต้
 (20.2.19) โครงการสร้างความเข้าใจประชาชน
 ทั้งในและนอกพื้นที่ จชต.
 (20.2.20) โครงการสร้างความเข้าใจต่อนานาชาติ
 (20.3) ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

- (20.3.1) โครงการส่งเสริมการปฏิบัติงานด้วย
ความโปร่งใส ตามหลัก ธรรมาภิบาล
- (20.3.2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการภาครัฐ
- (20.3.3) โครงการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
กิจกรรมหลักสำคัญ

3. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

เป้าหมาย กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
แนวทางการพัฒนา

- (1) บูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง
 - (2) บูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง
- แผนงาน/โครงการสำคัญ
- (1) โครงการปฏิบัติการข่าวกรองเพื่อความมั่นคง
 - (2) โครงการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
อำนวยการรักษาความมั่นคง ตาม พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
 - (3) โครงการพัฒนา Big Data แพลตฟอร์มด้านความมั่นคง
 - (4) โครงการจัดการงบกำลังพลและทรงชีพ กอ.รมน.ภาค/
ส่วนแยก/จังหวัด
 - (5) โครงการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและ
ป้องกันตัวเอง (อพป.)
 - (6) โครงการจ้างเหมาปฏิบัติงาน Call Center หมายเลข 1374
 - (7) โครงการกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดย กอ.รมน.
ภายใต้งานบริหาร จัดการขับเคลื่อนแผนงานตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

- (8) โครงการบูรณาการ การบริหารจัดการความมั่นคง
- (9) โครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และการแสดงผลงาน
- (10) โครงการประชาสัมพันธ์เชิงบูรณาการ

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพดล มังคละทน⁴ (2557). ทำวิจัยเรื่อง “แนวความคิดของเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐระดับผู้บริหารในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า ผู้บริหารระดับสูงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66) สนับสนุนแนวทางแก้ปัญหาแบบรัฐเดี่ยว ความแตกต่างภายในกลุ่ม (ประเภทข้าราชการ) ไม่นิยัยะสำคัญ อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยยะสำคัญระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดรัฐเดี่ยว กับกลุ่มที่สนับสนุนการกระจายอำนาจปกครองพิเศษ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสนับสนุนระหว่างแนวทางที่มีนัยยะสำคัญมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านคุณค่าที่สำคัญที่สุดของชาติ ปัจจัยคือ “ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของประชาชน” และ “เอกราชอธิปไตย และความเป็นปึกแผ่นของประเทศ” และปัจจัยด้านรัฐบาล 1 ปัจจัย คือ “การประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล” ทั้ง 3 ปัจจัยส่งผลทางบวกต่อการสนับสนุนนโยบายรัฐเดี่ยว แบ่งแยกมิได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐสนับสนุนนโยบายรัฐเดี่ยวเช่นเดียวกัน แต่ปัจจัยที่มีผลกระทบมีขอบเขตกว้างขวางมากกว่า

บุญเอื้อ บุญฤทธิ์⁵ (2557) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาองค์กรด้านความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระบบการบริหารจัดการองค์กร กลยุทธ์การบริหารจัดการ และจุดอ่อน จุดแข็ง ตลอดจนการนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาองค์กรความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

⁴ นพดล มังคละทน (2557). แนวความคิดของเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐ ระดับผู้บริหารในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57

⁵ บุญเอื้อ บุญฤทธิ์ (2557). การพัฒนาองค์กรด้านความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ

โดยการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐ ผู้ปฏิบัติงาน และนักวิชาการ รวมถึงผู้รู้ในเรื่องนี้ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ จำนวน 412 คน ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาองค์การด้านความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแรงจูงใจมาจากปัญหาการบริหารงานบุคคล เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาไม่นาน ยังขาดการเตรียมการด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การวางแผนอัตรากำลังคนยังต้องมาจากส่วนกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ตลอดจนรูปแบบขององค์การ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคลากรยังมุ่งเน้นไปที่ข้าราชการระดับสูงมากกว่าข้าราชการระดับต้น สำหรับการบรรจุ แต่งตั้ง การปรับเปลี่ยน ตำแหน่ง และการโยกย้ายข้าราชการ ยังคงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ จากข้อค้นพบข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ (1) ควรพัฒนาแผนกลยุทธ์ขององค์การให้สอดคล้องกับความเป็นปัจจุบันมากที่สุด (2) ควรแบ่งแยกภารกิจอย่างชัดเจน และเน้นความร่วมมือกันทั้งองค์การ (3) ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ระดับต้น และระดับกลางมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคคลตามหลักสมรรถนะ (4) ควรใช้วิธีการระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาหารือกันก่อนจะตกลงใจสั่งการโดยเน้นให้มีผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว ควรจัดในรูปคณะกรรมการประสานงานและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่ายตลอดเวลา รวมทั้งฝึกเจ้าหน้าที่ให้สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอาหรับได้

สิทธิพร มุสิกะสิน⁶ (2560) ทำวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิสังคม เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน” พบว่า ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ ตอนล่าง (3 จังหวัดชายแดนใต้) ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิสังคมเศรษฐกิจในอนาคตในเรื่อง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในรูปแบบใหม่, ความมีอิสระในเชิงวัฒนธรรมภายใต้กรอบ กฎหมายของรัฐ, การอยู่ร่วมกันในรูปแบบสังคมพหุวัฒนธรรม, การพัฒนาคุณภาพชีวิตรูปแบบใหม่, การเป็นศูนย์กลาง

⁶ สิทธิพร มุสิกะสิน. (2560). รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิสังคมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60

ทางศาสนา, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนในพื้นที่ โดยมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ ภาคใต้ตอนล่าง (3 จังหวัดชายแดนใต้) ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนากฎมัสการเศรษฐกิจในอนาคต ตามความต้องการของประชาชน คือ คุณภาพชีวิตมากกว่า ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ในรูปแบบใหม่ โดยการพัฒนาคอนกรีตพื้นฐานที่เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน กำหนดความรับผิดชอบทางสังคม ที่เป็นการจัดการของประชาชนเองโดยรัฐ และเอกชนสนับสนุน จนเกิดเป็นสังคมประชาธิปไตย และส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่

ดิเรก ตีประเสริฐ⁷ (2561) ทำวิจัยเรื่อง “การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เคยเห็นต่างจากรัฐด้วยยุทธธรรมเปลี่ยนผ่านเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางสันติวิธี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง” พบว่า การสร้างการเข้าใจรับรู้ และยอมรับการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของรัฐของผู้เคยเห็นต่างจากรัฐ ต้องกำหนดเจตนารมณ์ในการสื่อสารทางยุทธศาสตร์สนับสนุนการแก้ไขปัญหา ซึ่งให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐมุ่งแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถรักษาความปลอดภัย ทำให้ประชาชนใช้ชีวิตได้อย่างปกติ รวมทั้งจำกัดเสรีในการปฏิบัติของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง และวางแผนในการปฏิบัติการที่ชัดเจน การศึกษาสภาพแวดล้อมพื้นที่อย่างรอบด้านในทุกมิติเป็นอันดับแรก โดยต้องมุ่งสู่ผู้ที่เคยเห็นต่างจากรัฐและครอบครัว เพื่อเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมของรัฐอย่างถูกต้อง ประกอบกับสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เคยเห็นต่างจากรัฐในภาพรวม ได้แก่ (1) สานสัมพันธ์ (2) มุ่งมั่นจริงจัง (3) ระเบิดจากข้างใน (4) ให้ความกระจ่าง (5) ร่วมสร้างสันติสุข

⁷ ดิเรก ตีประเสริฐ. (2561). การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เคยเห็นต่างจากรัฐด้วยยุทธธรรมเปลี่ยนผ่านเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางสันติวิธี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 61

นิพพาน วาบา⁸ (2561) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา การบริหารจัดการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสม ที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหา การบริหารจัดการสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ และ (3) เพื่อเสนอแนะให้สร้างรูปแบบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ในการบริหารจัดการพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบัน จะมีลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนและประเทศโดยรวม จากสภาพปัญหาความมั่นคงของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตชายแดนใต้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมภายใต้ศักยภาพความพร้อมของประเทศ ทั้งนี้ พร้อมกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคนเสริมสร้างศักยภาพผู้ที่ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ยังขาดโอกาส ให้มีการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะได้อย่างเต็มที่ จังหวัดในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีพื้นที่สร้างสรรค์และสันติภาพเพื่อเป็นเวทีเสรีสำหรับการแลกเปลี่ยนของผู้ที่มีความเห็นต่าง สร้างการมีส่วนร่วมในการลด แก้ไข พื้นฟู และป้องกันปัญหาหรือความขัดแย้ง รวมทั้งการฟื้นฟูให้ความเป็นธรรม เพื่อลดความโกรธแค้นชิงชัง นำสู่ความสันติและต้วงจกรการใช้ความรุนแรงโดยเปิดพื้นที่สันติภาพให้กับผู้ที่มีความเห็นต่างกับรัฐ มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาโดยสันติวิธี

⁸ นิพพาน วาบา (2561). รูปแบบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

อภิวัฒน์ สมานิ, ภาณุ ธรรมสุวรรณ, กรกฎ ทองชะโชค และ กฤษกร พลธิญญวงศ์⁹ (2561) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการกำปงตักวาและโครงการพาคนกลับบ้าน เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการกำปงตักวา และโครงการพาคนกลับบ้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และการจัดเวทีเสวนา จากผลการดำเนินการวิจัย พบว่า โครงการกำปงตักวา ประชาชนมีความเชื่อมั่นโครงการอยู่ในระดับปานกลาง อุปสรรคต่อการดำเนินการ คือ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมีบทบาทในการควบคุมคนในชุมชน โดยการใช้ความรุนแรงทำให้ประชาชนเกิดความกลัว ไม่กล้าเข้าร่วมโครงการ ด้านโครงการพาคนกลับบ้านประชาชนมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ข้อดีของโครงการคือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่หลงผิดในคดีความมั่นคงที่หนีไปต่างประเทศหันกลับมาเข้าร่วมโครงการ และยอมมอบตัวข้อเสนอนี้จากการวิจัย (1) โครงการกำปงตักวา เป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มแนวร่วมหรือวางเฉยโดยใช้มัสยิดหรือชุมชนเป็นฐาน (2) โครงการพาคนกลับบ้าน เป็นการดำเนินการกับผู้ต้องหาที่ได้มีการกระทำผิดในคดีความมั่นคง โดยรัฐจะอำนวยความสะดวกให้ในระหว่างดำเนินคดี แต่ทั้งนี้ผู้กระทำผิดต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยในระหว่างดำเนินคดีจะมีการเสริมสร้างอาชีพให้แก่ผู้กระทำผิดประกอบกับการกล่อมเกลารวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านี้หวนกลับไปก่อเหตุหรือเข้าร่วมกับกลุ่มแนวร่วมอีกต่อไป (3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งสองโครงการอย่างทั่วถึงให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพราะจากการดำเนินการวิจัยพบว่า มีประชาชนทราบและเข้าใจในรายละเอียดโครงการค่อนข้างน้อย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2562)¹⁰

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เรื่อง อนาคต/ทิศทางการแก้ไขปัญหา

⁹ อภิวัฒน์ สมานิ, ภาณุ ธรรมสุวรรณ, กรกฎ ทองชะโชค และ กฤษกร พลธิญญวงศ์ (2561). การแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการกำปงตักวาและโครงการพาคนกลับบ้าน, วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2561

¹⁰ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2562). เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เรื่อง อนาคต/ทิศทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้.

3 จังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ศึกษาสภาพปัญหาความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ในปัจจุบัน (2) ศึกษานโยบายที่รัฐบาลใช้ในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และปัจจัยสำคัญที่มีต่อผลลัพธ์จากการนำนโยบายไปปฏิบัติ (3) จัดทำข้อเสนอแนะทิศทางและแนวทางในการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ในอนาคต โดยมีผลการศึกษาดังนี้ ทิศทาง/แนวโน้มจากสภาพปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีความละเอียดอ่อน ซึ่งความไม่สงบดังกล่าว มีสาเหตุมาจากด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้สร้างความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต และส่งผลให้เกิดความสูญเสียในกลุ่มประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ชีวิต และทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อด้านการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ซึ่งมีข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้ (1) ด้านยุทธศาสตร์ให้ดำรงหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) การบูรณาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (3) การบูรณาการการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (4) การบริหารเงินงบประมาณ (5) การจัดการเกี่ยวกับระบบการศึกษาพื้นที่โดยเฉพาะ และข้อเสนอแนะเชิงยุทธวิธี การตอบโต้ปฏิบัติการของกองกำลังฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ ด้วยมาตรการที่เหมาะสม ดังนี้ (1) มาตรการใช้กลยุทธ์ในการรบในทางมวลชนและการเข้าถึงประชาชน (2) มาตรการการรักษาที่ตั้งของกองกำลังฝ่ายเราและเตรียมรับการเข้าโจมตีของฝ่ายตรงกันข้าม (3) มาตรการในเชิงการรบทางการทหาร หรือการใช้ “ยุทธการทางการทหาร” (4) มาตรการการฟื้นฟูเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

เอกสารวิจัย (Research Paper) ฉบับนี้ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ขอบเขตในการวิจัย

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นประชากรในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสบไย้อย และอำเภอเทพา ซึ่งเป็นรอยต่อ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยแบ่งเป็น 7 ภาคเครือข่าย ดังนี้

1. ภาคราชการ : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า), สำนักงานจังหวัด, ที่ทำการปกครองจังหวัด, กลุ่มงานยุทธศาสตร์จังหวัด, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์, ตำรวจภูธรจังหวัด, สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด

2. ภาคเอกชน : หอการค้าจังหวัด, สมาอุตสาหกรรมจังหวัด, พาณิชยจังหวัด, สำนักงานแรงงานจังหวัด, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

3. ภาคศาสนา : คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี, สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี, สำนักงานศูนย์พัฒนาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ภาคสื่อสารมวลชน : สมาคมหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย
5. ภาคประชาสังคม : สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ
6. ภาควิชาการ: สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
7. ภาคประชาชนและเยาวชน : บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคใต้

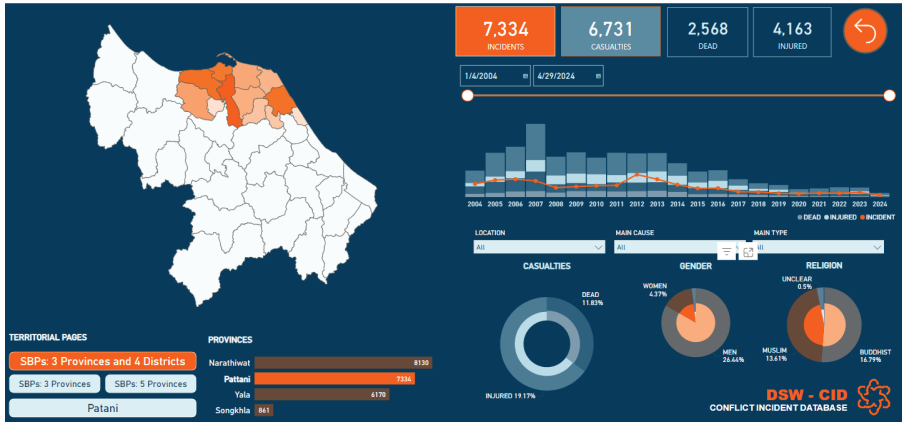
3.2 ขอบเขตในการวิจัย

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาการวิจัย: มุ่งเน้นสำรวจสภาพปัญหาและศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย มิติสังคม มิติการเมืองและความมั่นคง และมีมิติเศรษฐกิจ

ด้านขอบเขตของพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่วิจัยประชากรในพื้นที่ปัตตานี นอกเหนือจากเป็น 1 ในจังหวัดของชายแดนภาคใต้แล้ว ยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ แต่มีตัวเลขสถิติของการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบจำนวนมาก เมื่อเทียบกับสัดส่วนของอาณาเขตของจังหวัด พร้อมทั้งศึกษาพื้นที่ใกล้เคียงในพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อที่ติดต่อกับจังหวัดปัตตานี

ภาพที่ 3.1 สถิติเหตุการณ์ความรุนแรง
ที่มา: ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ <https://deepsouthwatch.org/th>

ด้านช่วงเวลาในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 8 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม 2566 ถึงกรกฎาคม 2567

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากยุทธศาสตร์ แผนและนโยบาย เอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์ แผน หรือนโยบายในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ทั้งในระดับ ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องต่างๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

2.1 การลงพื้นที่ภาคใต้เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-26 มกราคม 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลา เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย

2.2 การจัดการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยนำข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมาสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เพื่อระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิฯ ประกอบด้วย (1) นพ. พลเดช ปิ่นประทีป สมาชิกวุฒิสภา (2) พล.อ.นพรัตน์ ชัยประดับ หัวหน้าสำนักงาน รองผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (3) พล.ร.ต. สมเกียรติ ผลประยูร อดีตเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (4) คุณสุนิสา แพรภักทรประสิทธิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (5) พ.ท.สุริยา จริยพานิชย์ หัวหน้าแผนกนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า พร้อมทั้ง ผู้แทนจากหน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

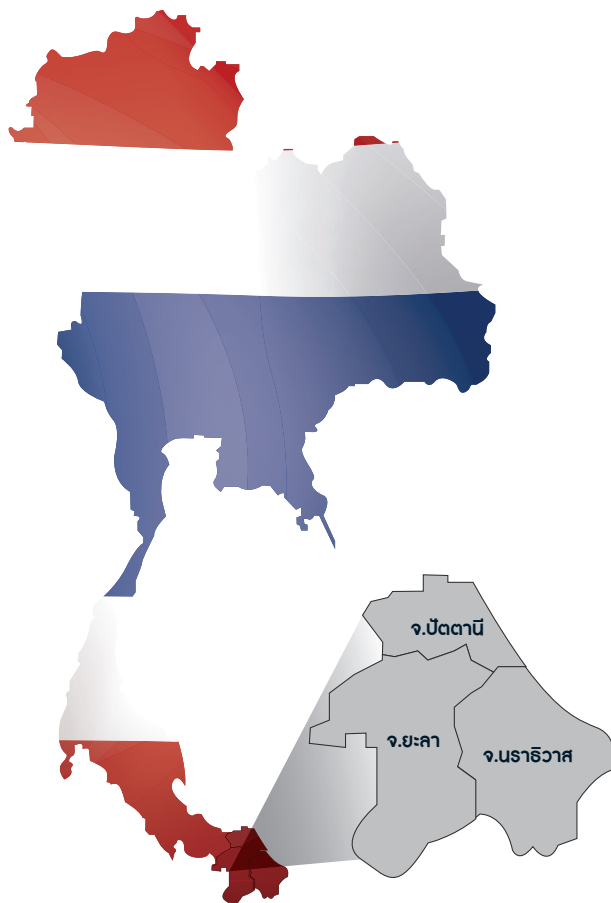
2.3 การลงพื้นที่ภาคใต้เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลาจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับ ทั้งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในครั้งที่ 1 เมื่อ 22-26 มกราคม 2567 และข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิฯ จากสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินงานในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาผ่านกระบวนการระดมสมอง (Brainstorming) ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษา เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ส่วน ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ และ (2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการรวบรวมสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลจากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) 3 ส่วน ดังนี้ (1) จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-31 มกราคม 2567 ณ จังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานีจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย (2) การจัดสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นการระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นรูปธรรม และ (3) นำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง โดยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ ระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

4.1 สภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 สภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้

มิติสังคม

สภาพปัญหา

1. ความแตกต่างกันในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งล้วนเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน และมีความซับซ้อน สามารถเชื่อมโยงไปได้ในอีกหลายมิติ ประกอบกับการขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนในพื้นที่

2. สังคมแบบพหุวัฒนธรรมขาดความสมดุลระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยของสังคมในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันของสังคม เช่น เน้นวิถีชีวิตในแบบของศาสนาอิสลามมากกว่าวิถีชีวิตในแบบศาสนาพุทธ ส่งผลให้ไทยพุทธบางส่วนย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย และถูกคุกคาม จากความต้องการเป็นสังคมเชิงเดี่ยวของคนกลุ่มใหญ่

3. ระบบการศึกษาและหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนภายในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานไปโรงเรียนสอนศาสนา (เอกชน) มากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ทักษะด้านการสื่อสารภาษาไทยทั้งการอ่านและการเขียนของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ สถานศึกษาบางแห่งเป็นสถานที่ใช้ในการบ่มเพาะแนวคิดที่บิดเบือน โดยใช้ศาสนาและการศึกษาเป็นเครื่องมือ

สภาพปัญหา

1. ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้มิติความมั่นคงนำในการแก้ไขปัญหา โดยขาดการบูรณาการกับมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับยังคงขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานจากภาคนโยบายไปสู่การปฏิบัติขาดประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการภาครัฐ เช่น (1) การบริหารจัดการงบประมาณไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ขาดประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง (2) รูปแบบของการบริหารจัดการจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาในพื้นที่ และการนำนโยบายจากส่วนกลางมาใช้กับพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อนนั้น ไม่สามารถตอบโจทย์สำหรับประชาชนในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้

3. ความต้องการแบ่งแยกดินแดนจากผู้เห็นต่าง เช่น (1) การปลุกกระแส “การปลดปล่อยปัตตานี” ผ่านทางเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ในแต่ละเวลานั้น ส่วนหนึ่งเสมือนเป็นการประกาศให้ประชาคมโลกทราบถึงความต้องการของกลุ่มผู้เห็นต่างที่ต้องการจะแบ่งแยกดินแดน รวมถึงการปลุกกระแสความเป็นตัวตนของปัตตานีผ่านการใช้สัญลักษณ์/อัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม เช่น ตาลีสัมพันธ์มลายูเคย์ เป็นต้น (2) การบิดเบือนข้อเท็จจริงผ่านความคิดและความเชื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อสร้างความเกลียดชังและความเป็นอื่นของสังคม รวมทั้งการผลิตซ้ำทางความคิดหรือสิทธิในการกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ซึ่งเป็นการตอกย้ำความต้องการของคนในสังคมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

4. ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ แม้มีสถิติการเกิดเหตุความรุนแรงที่ลดน้อยลง แต่ความขัดแย้งในเชิงความคิดกลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การบิดเบือนของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกลายเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน จนอาจเป็นชนวนของความรุนแรงในพื้นที่

ทั้งนี้ จากสถิติของสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนธันวาคม 2566 มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 2,296 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต 7,547 ราย มีผู้บาดเจ็บ 14,028 ราย

ภาพที่ 4.1 กราฟแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2547-2566

ที่มา: เอกสารประกอบการแถลงผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 7 เครือข่ายวิชาการ (2566) PEACE SURVEY หน้า 9 <https://cscd.psu.ac.th/th/node/536>

จากกราฟแสดงให้เห็นถึงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแปรปรวนของเหตุการณ์ มีการก่อเหตุความรุนแรงที่ขึ้น ๆ ลง ๆ และมีลักษณะเป็นการโจมตีเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น เช่น เหตุการณ์คาร์บอมบ์พลตตำรวจที่จังหวัดนราธิวาส การวางเพลิงร้านสะดวกซื้อที่อยู่ในสถานบริการน้ำมันหลายจุดในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลข้างต้น

5. ภัยคุกคามด้านความมั่นคงอื่น ๆ โดยเฉพาะภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การอพยพย้ายถิ่นฐาน การขนส่งและลักลอบสินค้าหนีภาษี รวมถึงปัญหาใหม่ที่เกิดจากมีองค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) ทั้งภายในและภายนอกประเทศเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น

มิติเศรษฐกิจ

สภาพปัญหา

1. ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่และการย้ายถิ่นฐาน จนนำไปสู่การขาดแคลนแรงงานในพื้นที่และแรงงานชั้นพื้นฐานเนื่องจากบางส่วนไม่นิยมทำงานต่างอำเภอหรือไม่ข้ามจังหวัด

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าในพื้นที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ยางพารา ลองกอง อาหารทะเล เป็นต้น แต่กลับมีตลาดแรงงานในพื้นที่น้อย และขาดการลงทุนจากภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่เป็นแบบการพึ่งพาภายในพื้นที่

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

มิติสังคม

1. ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกฝ่าย

2. สนับสนุนการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล โดยสร้างการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันท่ามกลางความหลากหลาย เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและแตกแยกได้โดยคำนึงถึงสิทธิของคนกลุ่มน้อยในสังคมด้วย

3. สนับสนุนระบบการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างสายสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน สร้างความตระหนักว่าความแตกต่างทางศาสนาไม่ใช่ปัญหาในเชิงพื้นที่ที่ประชาชนทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ตลอดจนการกำกับ ดูแลหลักสูตรและระบบการสอนศาสนาอิสลามในชายแดนใต้ให้มีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความเป็นกลางตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ถูกต้อง

มิติการเมืองและความมั่นคง

1. การบูรณาการการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ของภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงแผนตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ นโยบาย และการปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดแผนให้แก่ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจถึงเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การบูรณาการแผนงานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ให้สามารถประสานงานสอดคล้องอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ทราบและเข้าใจประชาชนในพื้นที่ และควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในการดูแลความปลอดภัยของชุมชนร่วมกัน และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พร้อมทั้งเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มีพื้นที่การแสดงออกเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเสนอความต้องการโดยตรงต่อรัฐบาลได้

2. สร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เพื่อลดเงื่อนไขในการแบ่งแยกดินแดน โดยการสร้างความจริงในเรื่องของประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่แนวความคิด “แบ่งแยกดินแดน” โดยเฉพาะประเด็นของชุดความคิดและความเชื่อที่ถูกบิดเบือน ควรมีการจัดตั้งกองทัพบกไซเบอร์ที่มีการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) เพื่อรับมือกับการบิดเบือนความคิดที่เป็นปรปักษ์ต่อความมั่นคง โดยให้มีหน่วยงานรับผิดชอบและแผนงานด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับคนภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ได้เข้าใจถึงสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมถึงควรเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ เพื่อลดช่องว่างและลดความหวาดกลัวของประชาชนที่มีต่อ

เจ้าหน้าที่รัฐ ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีความเข้าใจถึงสถานการณ์และนโยบายของหน่วยงานความมั่นคง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

3. การลดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่โดยหน่วยงานความมั่นคง
โดยเฉพาะทหาร ดำรงในพื้นที่ ต้องดำรงสถานะและปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันและป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ควรพิจารณาความเข้มข้นของการใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ และลดเงื่อนไขจากกฎหมาย หรือระเบียบที่กระทบต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งควรสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกระบวนการเจรจาพูดคุยเชิงสันติสุข

4. การลดและป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนในพื้นที่ โดยการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับจังหวัดมาใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานด้านความมั่นคง และหน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันสกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลบหนีของผู้ก่อความไม่สงบ และการลักลอบค้ายาเสพติด เป็นต้น

มิติเศรษฐกิจ

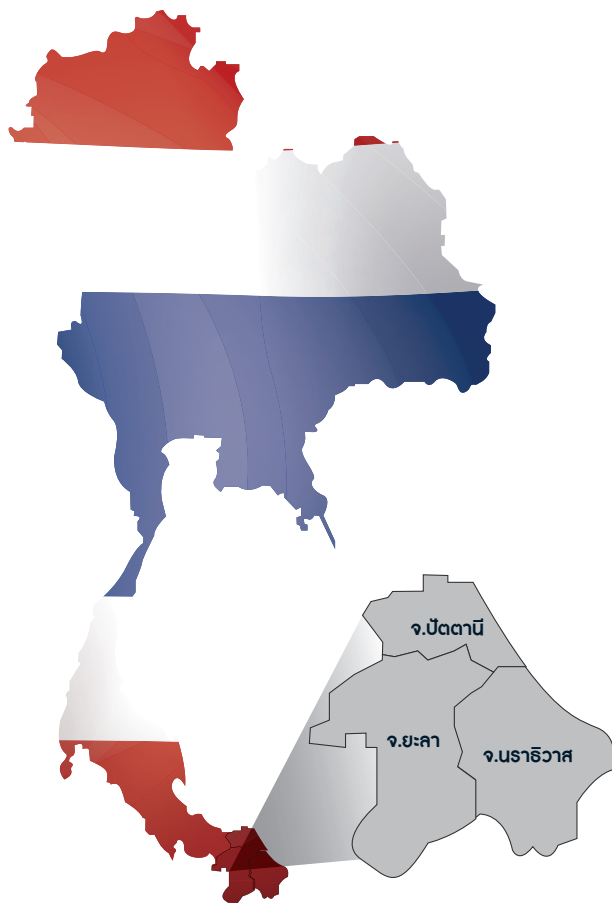
1. การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานและทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและความสามารถของคนภายในพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานภายในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้และการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจภายในพื้นที่

2. สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เพื่อเอื้อต่อสถานะแวดล้อมของคนในท้องถิ่น และเอื้อต่อการลงทุนขนาดใหญ่ในอนาคต เพื่อให้อสถานะความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดีขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นการพัฒนา

เศรษฐกิจฐานรากผ่านการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ของนักลงทุน เช่น โครงการแลนด์บริดจ์ (Land Bridge) ที่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษา เรื่อง “การแก้ไขปัญหายาเสพติดใน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยศึกษาการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานีและ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา เป็นสำคัญ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 สามารถสรุป และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุป

วัตถุประสงค์ ของการวิจัย ประกอบด้วย (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ที่ส่งผลให้ยาเสพติดในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถ ขยับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ และ (2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัย รวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลให้ยาเสพติดที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) 3 ส่วน ดังนี้ (1) จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จาก การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-31 มกราคม 2567 ณ จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานีจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย (2) การจัดสัมมนาปัญหายาเสพติด เรื่อง “การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษา ยาเสพติด สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นการระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหายา

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นรูปธรรม และ (3) นำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง โดยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 19-20 มิถุนายน 2567 ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดสงขลาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มเครือข่าย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินงานในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาผ่านกระบวนการระดมสมอง (Brainstorming) ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการให้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหายั่งยืนยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์

มิติสังคมมีทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนและมีความซับซ้อน สามารถเชื่อมโยงไปได้ในอีกหลายมิติ (2) สังคมแบบพหุวัฒนธรรมขาดสมดุลระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยของสังคมในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันของสังคม (3) ระบบการศึกษาและหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนภายในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานไปโรงเรียนสอนศาสนา(เอกชน) มากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สถานศึกษาบางแห่งเป็นสถานที่ในการบ่มเพาะแนวคิดที่บิดเบือน โดยใช้ศาสนาและการศึกษาเป็นเครื่องมือ

มิติการเมืองและความมั่นคงมีทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้มิติความมั่นคงนำในการแก้ไขปัญหา โดยขาดการบูรณาการกับมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การบริหารจัดการภาครัฐ เช่น การบริหารจัดการงบประมาณไม่ทั่วถึง และรูปแบบของการบริหารจัดการจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาในพื้นที่ (3) ความต้องการแบ่งแยกดินแดนจากผู้เห็นต่าง เช่น การปลุกกระแส “การปลดปล่อยปัตตานี” ผ่านทางเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงเวลา และการบิดเบือนข้อเท็จจริงผ่านความคิดและความเชื่อผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (4) ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ แม้มีสถิติการเกิดเหตุความรุนแรงที่ลดน้อยลง แต่ความขัดแย้งในเชิงความคิดกลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น (5) ภัยคุกคามด้านความมั่นคงอื่น ๆ โดยเฉพาะภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การอพยพย้ายถิ่นฐาน การขนส่งและลักลอบสินค้าหนีภาษี

มิติเศรษฐกิจมีทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่และการย้ายถิ่นฐาน และ (2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าในพื้นที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และขาดการลงทุนจากภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่เป็นแบบการพึ่งพาภายในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

มิติสังคมมีทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกฝ่าย (2) สนับสนุนการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล โดยสร้างการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันท่ามกลางความหลากหลาย เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแตกต่างและแตกแยกได้ โดยคำนึงถึงสิทธิของคนกลุ่มน้อยในสังคมด้วย (3) สนับสนุนระบบการศึกษาที่

ผสมผสานระหว่างสายสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน สร้างความตระหนักรู้ว่าความแตกต่างทางศาสนาไม่ใช่ปัญหาในเชิงพื้นที่ ตลอดจนการกำกับ ดูแลหลักสูตรและระบบการสอนศาสนาอิสลามในชายแดนใต้ให้มีมาตรฐาน และมีความเป็นกลางตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ถูกต้อง

มิติการเมืองและความมั่นคงมีทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ของภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงแผนตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ นโยบาย และการปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดแผนให้แก่ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจถึงเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (2) สร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดเงื่อนไขในการแบ่งแยกดินแดน โดยการสร้างความจริงในเรื่องของประวัติศาสตร์ ที่จะนำไปสู่แนวความคิด “แบ่งแยกดินแดน” โดยเฉพาะประเด็นของชุดความคิดและความเชื่อที่ถูกบิดเบือน ควรมีการจัดตั้งกองทัพอิซบอร์ที่มีการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) เพื่อรับมือกับการบิดเบือนความคิดที่เป็นปรปักษ์ต่อความมั่นคง โดยให้มีหน่วยงานรับผิดชอบและแผนงานด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับคนภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ได้เข้าใจถึงสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ (3) การลดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่โดยหน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะทหาร ดำรงไว้ในพื้นที่ ต้องดำรงสถานะและปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันและป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งควรสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกระบวนการเจรจาพูดคุยเชิงสันติสุขควบคู่กัน (4) การลดและป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนในพื้นที่ โดยการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับจังหวัดมาปรับใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานด้านความมั่นคง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ

มิติเศรษฐกิจมีทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานและทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและความสามารถของคนภายในพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานภายในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้และการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจภายในพื้นที่ (2) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เพื่อเชื่อมต่อสภาวะแวดล้อมของคนในท้องถิ่น และเอื้อต่อการลงทุนขนาดใหญ่ในอนาคต เพื่อให้สถานะความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ของนักลงทุน

5.2 อภิปรายผล

สภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ฯ พบว่ามิติสังคม มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ (1) ความแตกต่างกันในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น (2) สังคมแบบพหุวัฒนธรรมขาดสมดุลระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยของสังคมในพื้นที่ ซึ่ง 2 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม/ปัญหาที่พบจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570) ในด้านปัจจัยทางสังคมที่กล่าวถึง ชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านเชื้อชาติและศาสนา ถึงแม้ว่าภาพรวมความสัมพันธ์ในปัจจุบันจะมีลักษณะของต่างคนต่างอยู่ ขาดปฏิสัมพันธ์ และเกิดความหวาดระแวงระหว่างกัน ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น และยังไม่ยุติ ประกอบกับการอพยพย้ายถิ่นออกไปนอกพื้นที่มากยิ่งขึ้น ทำให้สัดส่วนของประชากรในพื้นที่มีแนวโน้มสู่สังคมเชิงเดี่ยวมากขึ้น

(3) ระบบการศึกษาและหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนภายในพื้นที่**มิติการเมืองและความมั่นคง** มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ (1) ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้มิติความมั่นคงนำในการแก้ไขปัญหา (2) การบริหารจัดการภาครัฐ (3) ความต้องการแบ่งแยกดินแดนจากผู้เห็นต่าง (4) ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ (5) ภัยคุกคามด้านความมั่นคงอื่น ๆ โดยเฉพาะภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ ประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ในเงื่อนไขสำคัญของปัญหาในระดับบุคคล กล่าวถึง กลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ เป็นต้น ที่ส่งผลให้สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และ**มิติเศรษฐกิจ** ประเด็นที่น่าสนใจ คือ (1) ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ จากสภาพปัญหาที่พบจากการลงพื้นที่สำรวจฯ มีทิศทางเดียวกับงานศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2562) กล่าวไว้ว่า ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ฯ มีผลสืบเนื่องมาจากกลุ่มคนบางกลุ่มสร้างเงื่อนไขจากความแตกต่างของประชาชนทั้งจากเชื้อชาติ ศาสนา อัตลักษณ์วัฒนธรรม ทศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรมของท้องถิ่น ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดย้อนและมีความเชื่อมโยงในหลายมิติ นอกจากนี้ กลุ่มคนบางกลุ่มที่มีอุดมการณ์ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน นำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความน่ากลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง ปัญหาโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่ที่มีช่องว่างในเรื่ององค์ความรู้ การขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดช่องว่างทางความคิด ทศนคติและความเชื่อกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคม รวมไปถึงแนวโน้มของภัยแทรกซ้อนใหม่ ๆ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ด้วยเหตุนี้ ทำให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องมีการแก้ไขอย่างจริงจังเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้จากการลงพื้นที่ฯ มีประเด็นดังต่อไปนี้ **มิติสังคม**

(1) ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง
บนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม (2) สนับสนุนการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคม
พหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล (3) สนับสนุนระบบการศึกษาที่ผสมผสานระหว่าง
สายสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน **มิติการเมืองและความมั่นคง** (1) การบูรณาการ
การแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ของภาครัฐอย่างเป็นระบบ (2) สร้างสภาวะแวดล้อม
ที่เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดเงื่อนไขในการ
แบ่งแยกดินแดน (3) การลดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่โดยหน่วยงานความมั่นคง
(4) การลดและป้องกันภัยคุกคามและภัยแทรกซ้อนในพื้นที่ สำหรับประเด็นดังกล่าว
มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของดิเรก ตีประเสริฐ (2561) ที่กล่าวถึง
การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เคยเห็นต่างจากรัฐด้วยยุติธรรมเปลี่ยนผ่านเพื่อ
พัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางสันติวิธีฯ ว่าควรให้ความสำคัญกับการสร้างการเข้าใจรับรู้
และยอมรับการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของรัฐของผู้เคยเห็นต่างจากรัฐ
รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐมุ่งแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า
สามารถรักษาความปลอดภัย ทำให้ประชาชนใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ดังนั้น การแก้ไข
ปัญหาจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากประชาชนและ
เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและภัยแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้ และ

มิติเศรษฐกิจ (1) การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (2) สนับสนุนให้เกิด
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ ซึ่งประเด็นในมิติเศรษฐกิจมีความสอดคล้องกับ
งานวิจัยของสิทธิพร มุสิกสิน (2560) ที่กล่าวถึง ความต้องการของประชาชนที่เน้น
คุณภาพชีวิตมากกว่าความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยแนวทางการแก้ไข
ปัญหาจำเป็นต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมใหม่ที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ที่เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการ
อยู่ร่วมกันของคนในสังคม

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีความผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและความหลากหลายเพิ่มขึ้น ซึ่งงานวิจัยของนิเพาชน วาบา (2561) พบว่าปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชนและประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคม กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคน เสริมสร้างศักยภาพผู้ด้อยโอกาส นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการลด แก้ไข พื้นฟู และป้องกันปัญหาหรือความขัดแย้ง รวมทั้งฟื้นฟูความเป็นธรรม เพื่อลดความโกรธแค้นชิงชัง นำความสันติสุข และตัดวงจรของความรุนแรงในพื้นที่

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยศึกษาการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานีและ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอนาหวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา นั้น จากศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ได้นั้น พบว่าสภาพปัญหามีพัฒนาการที่แตกต่างกันในแต่ละมิติ อาทิ ในมิติสังคม ในประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาความแตกต่างกันทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาในพื้นที่ และการอยู่ร่วมกันแบบพหุสังคมที่ขาดความสมดุล ในมิติการเมืองและความมั่นคง มีประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ การบริหารจัดการภาครัฐ ปัญหาเชิงโครงสร้าง และการกระจายอำนาจ แนวคิดการในพื้นที่แบ่งแยกดินแดน และปัญหาความรุนแรงและภัยคุกคามแทรกซ้อนในพื้นที่ ส่วนมิติเศรษฐกิจประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวมานั้น เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน มีผลกระทบซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงกัน มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งจากภายในและต่างประเทศ และมีผลประโยชน์แอบแฝง และแก้ไข

ปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน นอกเหนือจากผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในบทที่ 4 แล้วนั้น ดังนั้น **ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพิ่มเติมจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)** โดยคำนึงถึงมิติสังคม มิติการเมืองและความมั่นคง และมิติเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการเสริมแนวทางการแก้ไขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมในปัจจุบันได้อย่างรอบด้านมากที่สุด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การมีสันติสุขอย่างสมดุลบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** ควรสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สถาบันครอบครัว สังคมวัฒนธรรม และภาษา เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐในการบริหารจัดการชีวิตและทรัพย์สินของตนมากขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ดีกินดีบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ **ด้านกระบวนการ (Process)** ควรสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ ให้มีการประสานสอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันแก้ไขและพัฒนาให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง และ **ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่าน Big Data หรือ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบประวัติผู้กระทำความผิดที่เชื่อมโยงทั้งในพื้นที่และประเทศได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการบูรณาการฐานข้อมูลร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสงบสุขจากกิจกรรมทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความผูกพันและสมานฉันท์ของคนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ให้มี

ประสิทธิภาพ มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการสร้างความตระหนักรู้ และการรู้เท่าทันการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในรูปแบบต่าง ๆ และการใช้งานเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อป้องกันการสร้างความเข้าใจผิดและหลงผิดจากข้อมูลที่ถูกบิดเบือน นอกจากนี้ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาคประชาชน โดยเฉพาะด้านการข่าว เพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาระบบงานข่าวกรองในการสนับสนุนภารกิจ การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ **ด้านกระบวนการ (Process)** รัฐบาลควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบแผนงานด้านการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งควรจัดตั้งหน่วยงานหรือโครงสร้างที่เป็นสื่อกลางของรัฐบาลในการสื่อสาร เช่น แผนยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติ ให้กับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เข้าใจตรงกัน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาในทิศทางและรูปแบบเดียวกัน และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ควรใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์สมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารกับประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับคนภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ได้เข้าใจถึงสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น อีกทั้ง ยังเพื่อป้องกันและรับมือกับการบิดเบือนข้อมูล ข่าวปลอม (Fake News) และแนวความคิดที่เป็นปรปักษ์ต่อหน่วยงานความมั่นคง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจแบบฮาลาล มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับคนในพื้นที่ให้ตระหนักรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ของพระราชฯ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิต และสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม รวมถึงสามารถนำมาต่อยอดพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวได้ ขณะเดียวกัน ควรเร่งพัฒนาทักษะเพื่อประกอบอาชีพที่หลากหลายให้กับคนในพื้นที่ เพื่อเป็นการรองรับ

การเติบโตของตลาดโลก และการเกิดขึ้นจากการลงทุนของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในอนาคต **ด้านกระบวนการ (Process)** สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ควรส่งเสริมการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนเป็นวงกว้าง เน้นการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับคนในพื้นที่ เนื่องจากในพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สามารถต่อยอดทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต และขยายผลไปสู่การพัฒนาอาหารฮาลาลสู่สากล รัฐบาลควรสนับสนุน/กระตุ้นให้เกิดการลงทุนของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และส่งเสริมการเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นฮาลาลโลก เนื่องจากมีจุดเด่นอยู่ที่คนในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และมีสายสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศมุสลิมในเอเชียและตะวันออกกลาง นอกจากนี้ รัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนสำหรับการรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาล เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถมั่นใจในคุณภาพและความถูกต้องตามหลักศาสนา และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** ส่งเสริมการใช้เครื่องมือด้านการผลิตที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่ผ่านการรับรองด้านพลังงานสะอาด ความปลอดภัย และประหยัด เพื่อสนับสนุนการผลิตอาหารที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานฮาลาลที่ถูกต้อง พร้อมทั้ง นำ Big Data มาประยุกต์ใช้กับการสร้างงานสร้างอาชีพของคนในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขในพื้นที่ที่สอดคล้องกับความมั่นคงโดยรวมของประเทศ มีแนวทางการพัฒนาประกอบไปด้วย **ด้านบุคลากร (People)** พัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งเรียนรู้ซึ่งกันและกันท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดภัยต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้ จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งยังเป็นการสร้างสังคมให้มีความเข้มแข็งสามัคคีปรองดอง ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข ภายใต้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน **ด้านกระบวนการ (Process)**

ส่งเสริมกลไกกระบวนการยุติธรรมภายในพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน สนับสนุนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนภายในพื้นที่อย่างทั่วถึง เพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวพัฒนาและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และด้านเทคโนโลยี (Technology) พัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform) กลาง เพื่อเป็นช่องทางในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามทุกรูปแบบของหน่วยงานความมั่นคง และเพื่อเป็นการบูรณาการแหล่งข้อมูลร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในทุกรูปแบบ และสร้างความร่วมมือในการบริหารชายแดน เพื่อป้องกัน สกัดกัน และยับยั้งการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลบหนีของผู้ก่อความไม่สงบ หรือการลักลอบส่งสินค้าและขายยาเสพติด อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลาเท่านั้น แม้ว่าจะมีความพยายามในการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรให้มีความหลากหลายแล้วก็ตาม ชุดความคิดหรือบริบทที่เกิดขึ้นยังมีความจำกัด ดังนั้น หากมีการศึกษาต่อควรศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณค่าทางวิชาการในระดับมหภาคมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยในครั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนั้น เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งด้านกลุ่มประชากรและด้านพื้นที่ หากมีการลงพื้นที่ภาคสนามเพิ่มเติมน่าจะทำงานวิจัยสามารถขยายผลและอธิบายในภาพกว้างได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

Thai PBS. โมเดลแก้จน เติมความรู้-สร้างอาชีพ ลดรุนแรงชายแดนใต้. สถานีโทรทัศน์ Thai PBS. 12 ก.ค. 2567. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/341961>

จับตาคอนาตประเทศไทย Thai PBS Policy Watch. 2 ทศวรรษชายแดนใต้... สันติภาพที่ยังไปไม่ถึง. สถานีโทรทัศน์ Thai PBS. 6 มิ.ย. 2567. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/government-29#overview>

จับตาคอนาตประเทศไทย Thai PBS Policy Watch. เปิดโรดแมป JCPP จุดเปลี่ยนสร้างสันติสุขชายแดนใต้. สถานีโทรทัศน์ Thai PBS. 29 ก.พ. 2567. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/government-9>

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา. 2567. แผนปฏิบัติการร่วมเพื่อสร้างสันติสุขแบบองค์รวม (JCPP)., สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักวิชาการ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา, ร้อยเรื่องเมืองไทย 2567-05

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา. (2561) บทความ กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รัฐสภา https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=48192

दनัย มุ่สา และคณะ. (2555). การจัดทำนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการแปลงไปสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ดิเรก ดีประเสริฐ. (2561). การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เคยเห็นต่างจากรัฐด้วยยุทธธรรมเปลี่ยนผ่านเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางสันติวิธี ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 61

นพดล มังคะลน (2557). แนวความคิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระดับผู้บริหาร ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57

นิเพาซาน วาบา (2561). รูปแบบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. รัฐประศาสนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บุญเอื้อ บุญฤทธิ์ (2557). การพัฒนาองค์การด้านความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2566). การพัฒนาองค์ความรู้และตัวแบบนโยบายบูรณาการด้านเศรษฐกิจสังคม การศึกษา สันติภาพและยุติธรรมเพื่อสร้างสมานฉันท์และการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา. <https://cscd.psu.ac.th/th/node/506>

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2566). บูรณาการความรู้และพัฒนาระบบข้อมูลนโยบายเศรษฐกิจสังคมและเหตุการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสมานฉันท์และการพัฒนาที่ยั่งยืน. สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา. <https://cscd.psu.ac.th/th/node/505>

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2562). เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เรื่อง อนาคต/ทิศทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.). 2556. รายงานสรุปปัญหา และอุปสรรค จากผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ช่วง 2 ระหว่างวันที่ 23 สิงหาคม 2555 – 23 สิงหาคม 2556. ค้นวันที่ 13 มกราคม 2557 จาก http://www.sbpac.go.th/index.php?option=com_phocadownload&view=file&id=14&Itemid=568.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (มปป.). นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหาร

และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2566-2570).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง. เข้าถึงเมื่อ 09 กรกฎาคม 2567. <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/01-ความมั่นคง.pdf>

สิทธิพร มุสิกะสิน. (2560). รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง (3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิสังคมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60

เสนาะ พรณพิกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์ ปี ที่ 2 ฉบับที่ 2 มกราคม-มิถุนายน 2560. หน้า 15-27.

อภิวัฒน์ สมานธิ, ภาณุ ธรรมสุวรรณ, กรกฎ ทองชะโชค และ กฤษกร พลธิัญญวงศ์ (2561). การแก้ปัญหความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการกำบังตึกวและโครงการพาคนกลับบ้าน, วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2561

ภาคผนวก

ผนวก ก ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-27 มกราคม 2567 ณ จังหวัดสงขลา และ จังหวัดปัตตานี

ผนวก ข การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้” วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการ ป้องกันประเทศ

ผนวก ค ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 1330-1700 ณ จังหวัดปัตตานี และวันพฤหัสบดีที่ 20 มิถุนายน 2567 เวลา 0930-1200 ณ จังหวัดสงขลา

ผนวก ก

ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย
(Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิง
ยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 1
ระหว่างวันที่ 22-27 มกราคม 2567 ณ จังหวัดสงขลา
และจังหวัดปัตตานี

ผนวก ก ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper)
เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”
ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 22-27 มกราคม 2567
ณ จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี

ภาคราชการ (จังหวัดปัตตานี)

ภาคราชการ (จังหวัดสงขลา)

ภาคประชาสังคม

ภาคสื่อมวลชน

ภาคประชาชน

ภาคศาสนา

ผนวก ข

การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหา
เชิงยุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัด ชัยแดนภาคใต้” วัน
อังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้อง
ประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศ

ผนวก ข การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ เรื่อง “การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุม 1 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คุณสุนิสา แพรภัทรประสิทธิ์
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
กองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้

พล.อนพนันต์ ขึ้นประดับ หัวหน้าสำนักงาน
รองผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความ
มั่นคงภายในราชอาณาจักร

นพ.พลเดช ปิ่นประทีป สมาชิกวุฒิสภา

พล.ร.ต. สมเกียรติ ผลประยูร อดีตเลขาธิการ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
(ศอ.บต.)

พ.ท.สุรียา จริยพานิชย์
หัวหน้าแผนกนโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผน
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า

ผนวก ค

ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย
(Research Paper) เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิง
ยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งที่ 2 วัน
พุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 1330-1700 ณ จังหวัด
ปัตตานี และวันพฤหัสบดีที่ 20 มิถุนายน 2567 เวลา
0930-1200 ณ จังหวัดสงขลา

ผนวก ค ภาพบรรยากาศการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอกสารวิจัย (Research Paper)
เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”
ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 1330-1700
ณ จังหวัดปัตตานี และวันพฤหัสบดีที่ 20 มิถุนายน 2567 เวลา
0930-1200 ณ จังหวัดสงขลา

วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 1330-1700 ณ จังหวัดปัตตานี

วันพฤหัสบดีที่ 20 มิถุนายน 2567 เวลา 0930-1200 ณ จังหวัดสงขลา

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 02-275-5715 www.sscthailand.org